

№ 165 (20677) 2014-рэ илъэс ГЪУБДЖ ІОНЫГЪОМ и 9

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Хэхъоныгъэм икъэкІуапІэхэм атегущыІагъэх

Инвестициехэр нахьыбэу Адыгеим къыхэлъхьэгъэнхэм, мы лъэныкъомкіэ тишъолъыр хъопсагъоу щытыным епхыгъэ Іофыгъохэм язэшіохын фэгъэзэгъэ советэу республикэм щызэхащагъэм изэхэсыгъоу тыгъуасэ щыlагъэм тхьамэтагъор щызэрихьагъ Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан. Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх АР-м и Правительствэ и Тхьаматэу Къумпіыл Мурат, министрэхэу Ліыхэсэ Махьмуд, Долэ Долэтбый, Хъуажъ Аминэт, Валерий Картамышевыр, муниципальнэ образованиехэм, къулыкъухэм ыкіи ведомствэхэм япащэхэр, нэмыкіхэри.

Республикэм иэкономикэ хэхъоныгъэхэр ышІынхэм, ыпэкІэ лъыкІотэным апае инвестициеу къыхалъхьэрэр нахьыбэ шІыгъэным, ащкІэ ежь республикэми къытефэрэр шloкl имы-

зэриІэр АР-м и ЛІышъхьэ пэублэм къыІуагъ.

— Мы аужырэ илъэсхэм республикэм иэкономикэ инвестициеу къыхалъхьагъэр сомэ миллиарди 100-м ехъу. А пчъа-Ізу ыгъэцэкІэным мэхьанэшхо гъэр джыри нахьыбэ шІыгъэ-

ным, тишъолъыр хъопсагъоу щытыным мафэ къэс тыдэлэжьэн фае. Ащ фэшІ инвестиционнэ площадкэхэр тэгъэхьазырых, тиреспубликэ юф щызышІэ зышІоигъо инвесторхэм пэрыохъу тафэхъурэп, — къы-Іуагъ ТхьакІущынэ Аслъан.

Апэрэ Іофыгъоу къызэрэугъоигъэхэр зытегущыІагъэхэр Адыгеим инвестициехэр нахь игъэкІотыгъэу къыІэкІэхьанхэмкІэ УФ-м ишъолъырхэм ягъэцэкІэкІо хабзэ икъулыкъухэм яІофшІэн зэрэзэхащэщтымкІэ Шапхъэхэр гъэфедэгъэнхэр, ахэм язэфэхьысыжьхэр ыкlи гумэкІыгьохэр къыдэлъытэгьэнхэр. Мыщ епхыгъэу къэгущыІагъ АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкІэ ыкІи сатыумкІэ иминистрэу ЛІыхэсэ Махьмуд. Ащ къызэри-ІуагъэмкІэ, УФ-м и Президент пшъэрылъэу къыгъэуцугъэм диштэу инвестициехэм алъэныкъокІэ субъектыр хъопсагьоу щытыным фытегъэпсыхьэгъэ фо норуетехеся мехетани дишІагь стратегическэ гухэльхэмкіэ агентствэм. Ыпшъэкіэ зигугъу къэтшІыгъэ шэпхъэ 15-м щыщэу 11-р Адыгеим щаштагъэх, адрэ къэнэгъи 4-м язэхэгъэуцон джырэ уахътэм Іоф дашіэ.

Федеральнэ гупчэм къыгъэуцурэ пшъэрылъхэр зэрифэшъуашэу гъэцэкІэгъэнхэ, инвестициехэм алъэныкъокІэ пэрытныгъэ зыІыгъ шъолъырхэм республикэр ащыщын зэрэфаер АР-м и Ліышъхьэ къы-Ivагъ.

Мэхьанэшхо зиІэ Іофыгьоу зэхэсыгьом хэлэжьагьэхэр зытегущы агъэхэр мы мафэм къалэу Шъачэ щыкощт экономическэ форумым Адыгеир зэрэфэхьазырыр, пшъэрылъэу зыфигъэуцужьыхэрэр арых. ЛІыхэсэ Махьмуд къызэриІуагъэмкІэ, мы илъэсым сомэ миллиард 34-м ехъу зыосэ инвестиционнэ предложении 10-рэ инвестиционнэ площадкэ 54-рэ республикэм къыгъэхьазырыгъэх. Гухэлъэу щыІэхэр щыІэныгъэм щыпхырыщыгъэнхэм, инвесторхэм япчъагъэ хэгъэхъогъэным яшъыпкъэу Іоф зэрэдашІэщтыр министрэм къыхигъэ-

— Форумым тыхэлэжьэгъэ закъоу щымытэу, тиэкономикэ федэ, шІуагъэ къыфэзыхьыщт зэзэгъыныгъэхэм такІэтхэным мэхьанэшхо иІ. Ащ пае инвесторхэм ашІогъэшІэгьонышт проектхэр республикэм имуниципальнэ образованиехэм къагъэхьазырынхэ фае, — къыІуагъ ТхьакІущынэ Аслъан.

Шъачэ рахьылІэщт инвестиционнэ площадкэхэм, предложениехэм нахь тэрэзэу Іоф адэшІэгъэн зэрэфаер КъумпІыл Мурати къыхигъэщыгъ.

Зэхэсыгъом хэлэжьагъэхэр нэмык Іофыгъохэми ахэплъагъэх, унэшъо гъэнэфагъэхэри ашІыгъэх.

> ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтыр А. Гусевым тыри-

Финансистым и Мафэ хагъэунэфыкіы

Урысые Федерацием и Президент унашъоу ышіыгъэм диштэу 2011-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу Іоныгъом и 8-р Урысые финансовэ сообществэм исэнэхьат мэфэкіэу — финансистым и Мафэу агъэнэфагъ.

къэралыгъо технологическэ университетым Іофтхьэбзэ хэр, нэмыкІхэри. гъэнэфагъэхэр щызэхащэх. Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым финансхэмрэ кредит-Л.В. Пригода, идоцентхэу

Хабзэ зэрэхъугъэу, мы игъэІорышІапІэ, Урысыем мафэм ехъулізу Мыекъопэ и Сбербанк иліыкіохэр, студентхэр, кІэлэегъаджэ-

Іофтхьабзэм ипэублэм Ахэм ащыщ тыгъуасэ Іэнэ зимэфэкіхэм зэкіэми Людхъураеу ащ щыкІуагъэр. мила Пригода къафэгу-Ащ кіэщакіо фэхъугъэх шіуагъ, мыщ фэдэ Іофтхьабзэхэм шІуагъэ къызэратырэр къыхигъэщыгъ. Пшъэрылъ шъхьаІэу Іэнэ хэмрэкіэ икафедрэ ипащэу хъураем иіагьэр Урысыем щыпсэурэ ныбжьыкІэхэм С.К. Хьамырзэмрэ Т.А. яфинансовэ культурэ гьэ-Паладовамрэ. Мыщ хэлэ- псыгъэныр ыкІи шІуагъэ жьагъэх Мыекъуапэ иад- къытэу мылъкур агъэземинистрацие финансхэмкіэ кіоным фэпіугьэнхэр ары.

Урысыем ибанк анахь инэу Сбербанкым тарихъ гьогоу къыкlугъэр, хэхъоныгъэу ышІыгъэхэр, фэюфашіэу ыгъэцакіэхэрэр студентхэм къафаІотагъ. Пластикэ картэхэм алъэныкъокІэ зэрахьэрэ гъэп ціагьэ зыхэль бзэджэшіагьэхэм афэгьэхьыгьэ къэбарэу къаІотагъэр ныбжьыкіэхэм ашіогъэшіэ-

Ежь студентхэри зыгъэгумэкІырэ Іофыгъохэм акІэупчІагьэх, джэуапхэри агъотыжьыгъэх. Джащ фэдэу ежьхэм къагъэхьазырыгьэ докладхэми къяджагъэх. Я 4-рэ курсым ис студенткэу Алена Кондратович Урысыем гъомылапхъэхэмкІэ ищынэгъончъагъэ къэухъумэгъэным ыкІи ащкІэ амалэу щыІэхэм къатегущыІагъ.

ПІАТІЫКЪО Анет.

ХэдзынхэмкІэ Гупчэ комиссием къеты

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмк э и Гупчэ комиссие хэдзак охэр щегъэгъуазэх: Тэхъутэмыкъое районымкlэ зы мандат зиlэ хэдзыпlэ коеу N 23мкІэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутат ихэдзын тедзэхэу 2014-рэ илъэсым Іоныгъом и 14-м щыІэщтхэм ушъхьагъу гъэнэфагъэ иІэу (изыгъэпсэфыгъо уахътэ къыратыгъэу, командировкэ щыІэу, къэралыгьо ыкІи нэмыкІ общественнэ пшъэрыльхэм ягьэцэкІэн ыуж итэу, ипсауныгьэ зэшыкъуагъэу, джащ фэдэу зыфыфэбгъэгъун фэдэ ушъхьагъу иІэ зыхъукІэ) къэмыкІошъущтым ипІалъэм къыпэу амал ратыщт ымакъэ ытынэу. График гъэнэфагъэм тетэу комиссиер зыщызэхэс унэм хэдзакіом бюллетеным ищыкІагъэхэр ритхэнхэ ылъэкІыщт.

ТЭХЪУТЭМЫКЪОЕ РАЙОНЫМКІЭ ЗЫ МАНДАТ ЗИІЭ ХЭДЗЫПІЭ КОЕУ N 23-мкіэ АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ И КЪЭРАЛЫГЪО СОВЕТ — ХАСЭМ ИДЕПУТАТ ИХЭДЗЫН ТЕДЗЭХЭУ 2014-рэ ИЛЪЭСЫМ ІОНЫГЪОМ И 14-м ЩЫІЭЩТХЭМ ЯЛЪЫТЫГЪЭУ ЧІЫПІЭ ЫКІИ УЧА-СТКЭ КОМИССИЕХЭМ ІОФ ЗЭРАШІЭЩТЫМ ИГРАФИК

Тэхъутэмыкъое районым хэдзынхэмкіэ ичіыпіэ комиссие 2014-рэ илъэсым Іоныгъом и 3-м къыщегъэжьагъэу Іоныгъом и 9-м нэс ипІалъэм къыпэу зымакъэ зыты зышlоигъохэм ялъэlу тхылъхэм ахэплъэщт ыкlи мэкъэтыныр кІощт ІофшІэгъу мафэхэм сыхьатыр 16-м къыщегъэжьагъэу сыхьатыр 19-м нэс. гъэпсэфыгъо мафэхэм — сыхьатыр 16-м къыщегъэжьагъэу сыхьатыр 20-м нэс. Тел.: 8 (87771) 94-4-32.

Хэдзынхэмкlэ участкэ комиссиехэу N 194 — 201-р, N 204-р, N 222-р мафэ къэс хэдзакІохэу ипІалъэм къыпэу зымакъэ зытыщтхям ялъэ)у тхылъхэм ахэплъэх. 2014-рэ илъэсым Іоныгъом и 10-м къыщегъэжьагъэу Іоныгъом и 13-м нэс ІофшІэгъу мафэхэм сыхьатыр 9-м къыщегъэжьагъру сыхьатыр 13м нэс, ыкІи сыхьатыр 16-м къыщегъэжьагъэу сыхьатыр 20-м нэс, гъэпсэфыгъо мафэхэм — сыхьатыр 10-м къыщегъэжьагъэу сыхьатыр 16-м нэс мэкъэтыныр кюшт.

ЗЭКЪОШНЫГЪЭМ ИГЪОГУХЭМКІЭ

Орэдым, къашъом зэфещэх

Адыгеим икъушъхьэчіэсхэмрэ Пшызэ икъэзэкъхэмрэ зэкъотхэу апэрэ дунэе заом зэрэхэлэжьагъэхэм фэгъэхьыгъэ зэхахьэу Мыекъуапэ щыкіуагъэм лъэпкъ зэфэшъхьафхэр щызэјукіагъэх.

Мыекъуапэ изыгъэпсэфыпіэ парк щыкіогъэ концертым кіэлэціыкіу-ныбжьыкіэ ансамблэхэу «Казачатэр», «Мыекъуапэ инэфылъэхэр», нэмыкіхэри къыщышъуагъэх, щыуджыгъэх, оркестрэм орэдышъохэр къыригъэlyагъэх.

Обественнэ движениехэу Адыгеим щызэхэщагъэмэ ялІыкІохэр зэхахьэм гущыІэгъу щызэфэхъугъэх. Адыгэхэр, урысхэр, къэзэкъхэр, къэндзалхэр, фэшъхьафхэри мамыр псэукІэм зэфихьыгъэх. Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет итхьаматэу Шъхьэлэхъо Аскэр, Пшызэ къэзэкъыдзэм и Мыекъопэ къэзэкъ отдел ипащэу Александр Даниловыр, нэмыкІхэри зэхахьэм хэлажьэрэмэ гущы-Іэгъу афэхъугъэх. Лъэпкъхэм язэкъотныгъэ игъэпытэн щы-Іэныгъэм зэрэщылъыкІуатэрэм мэхьэнэ ин ратыгь.

САХЬИДЭКЪО Нурбый.

Тхьамафэм ихъугъэ-шlагъэхэр

Адыгэ Республикэм хэгъэгу кіоці іофхэмкіэ и Министерствэ къызэритырэмкіэ, блэкіыгъэ тхьамафэм республикэм бзэджэшіэгъэ 80 щызэрахьагъ. Ахэр: хъункіэн бзэджэшіагъэу 3, тыгъуагъэхэу 39-рэ, гъэпціагъэ зыхэлъ бзэджэшіэгъэ 12, нэмыкіхэри. Экономикэм ылъэныкьокіэ хэбзэгъэуцугъэр гъогогъу 14-рэ аукъуагъэу хэбзэухъумэкіо къулыкъухэм агъэунэфыгъ, республикэм щыпсэухэрэм гъогогъуи 5-рэ наркотикхэр къапкъырахыгъэх. Хэбзэгъэуцугъэр зыукъогъэ нэбгырэ 88-рэ агъэунэфыгъ, бзэджэшіагъэу зэхафыгъэр процент 90-м кіахьэ.

Тыгъон бзэджэшІагъэ зэрэзэрахьагьэм фэгьэхьыгьэ къэбар УФ-м хэгъэгу кlоцl ІофхэмкІэ и Министерствэ иотделэу Тэхъутэмыкъое районым щыІэм идежурнэ часть къыІэкІэхьагь. СатыушІыпІэ гупчэшхом ищакІо къызэриІуагъэмкІэ, мыщ дыхэт тучаным осэшхо зиІэ ноутбукрэ модемрэ чатыгъуквыгъэх. БзэджэшІагьэр къызщыхъугьэ чІыпІэм следственнэ-оперативнэ купыр псынкІэу къэсыгъ ыкіи Уголовнэ лъыхъоным июфышІэхэм зэхащэгъэ Іофтхьабзэхэм яшІуагьэкІэ тыгьон бзэджэшІагьэр зезыхьагьэр агьэунэфын алъэкІыгъ. СатыушІыпІэ гупчэм ичІэхьагъу ыкІи ыкІоцІ чІэт видеокамерэхэм тыратхагъэхэр полицейскэхэм зауплъэкіухэм, тыгъуакіом техникэр зэриштагъэр, гупчэм зэрэчІэкІыжьыгъэр ыкІи нэужым иавтомобиль итІысхьи, мы чІыпІэм зэрэІукІыжьыгъэр алъэгъугъ. Охътабэ темышІэу машинэр зыер ыкІи ар зыщыпсэурэр

агъэунэфыгъ. Илъэс 43-рэ зыныбжь хъулъфыгъэу къалэу Краснодар щыпсэурэр ышlагъэм еуцоліэжыгъ, ытыгъугъэр ыщэнышъ, кlихырэ ахъщэр ежь зэрэфаеу ыгъэфедэн гухэлъ зэриlагъэр полицейскэхэм къариlуагъ. Техникэр ащ къыlахыжьыгъ, уголовнэ loф къыфызэlуахыгъ.

АР-м хэгьэгу кіоці Іофхэмкіэ

и Министерствэ экономикэ щынэгъончъагъэмкІэ ыкІи ахъщэ къолъхьэ тын-Іыхыным пэшіуекІогъэнымкІэ иподразделение зэхищэгъэ уплъэкІунхэм ауж гьэпціагьэ зыхэль бзэджэшіагьэ зезыхьэгьэ бзылъфыгьэм ыльэныкъокІэ уголовнэ Іоф къызэ-Іуахыгь. ХэбзэухъумакІохэм зэрагьэунэфыгьэмкІэ, езыгьэжьэгъэкІэ фермерхэм ІэпыІэгъу афэхъугъэным ипрограммэ къыдыхэлъытагьэу Мыекъуапэ щыпсэурэ бзылъфыгъэм гъэпцlагъэкІэ субсидие къаІихыгъ. Рихъухьагъэр къыдэхъуным пае мэкъумэщ хъызмэтшІапІэм ипащэу ащ зитхыгъ, ащ дакloy документ нэпцІхэр ыгъэхьазырыгъэх, грантыр къыратыным пае зэхащэгъэ зэнэкъокъум хэлэжьагь ыкІи ахьшэ ІэпыІэгъу къызэратыщтхэм ахэфагъ. Нэужым къытефэрэ ахъщэр бзылъфыгъэм исчет фырагъэхьагъ.

Бзэджэшlагьэу зэрихьагьэм-кlэ бзылъфыгьэм лажьэ иlэу Мыекъопэ кьэлэ хьыкумым унашъо ышlыгъ, условнэу илъэси 3 хьапс ыкlи тазырэу сомэмин 200 тырилъхьагъэх.

КІэтхыкіыжьын

зэхащэщт

2015-рэ илъэсым ичъэпыогъу мазэ къэралыгъо статистикэмкІэ Федеральнэ къулыкъум кІэтхыкІыжьын зэхещэ. Ар Урысые Федерацием идемографическэ политикэ фэгъэхьыгъэ Концепциеу 2025-рэ илъэсым нэс телъытагъэм ыкІи экономическэ хэхъоныгъэхэм афытегъэпсыхьэгьэ къэралыгьо программэм къыдыхэлъытагъ. СтатистикэмкІэ къулыкъум къызэритырэмкІэ, кІэтхыкІыжьыным, нахьыпэрэхэм афэмыдэу, нахь макlэу къызэлъырагъэубытыщтэу ары (микроперепись).

УФ-м исубъектхэм зэкlэми ар ащыкlощт, Адыгеим щагу

Кіэтхыкіыжьыным изыфэгъэхьазырыни изэхэщэни ахъщэу апэіухьащтыр федеральнэ бюджетым къыхэхыгъэщт.

мини 7-м ехъу къыщакІухьанэу щыт, ар республикэм щыпсэурэм ипроценти 5 мэхъу. КІэтхыкІыжьыным изыфэгъэхьазырын къыдыхэлъытагъэу пстэумкІи участкэ 52-рэ агъэхьа-

зырыгъ, ащ щыщэу 20-р Мыекъуап зыщагъэпсыгъэр. Мы мафэхэм а участкэхэм Іоф ащызышІэхэрэм псэупІэхэм яадресхэр икІэрыкІзу ауплъэкІужьых. Ахэм зэфэхьысыжьэу къашІыгъэхэм къапкъырыкІыхэзэ, кІэтхыкІыжьыныр

УФ-м исубъектхэм зэкіэми кіэтхыкіыжьы- ныр ащыкіощт, Адыгеим щагу мини 7-м ехъу къыщакіу- хьанэу щыт, ар республикэм щыпсэурэм ипроценти 5 мэхъу.

зэрэкlощтым иплан зэхагъэуцощт. 2015-рэ илъэсым ичъэпыогъу мазэ и 1-м къыщыублагъэу и 31-м нэс щагухэр къакlухьащтых ыкlи упчlэхэм яджэуапэу цlыфхэм къатыхэрэр джы электроннэ шlыкlэм тетэу атхыщтых.

Кіэтхыкіыжыным изыфэгъэхьазырыни изэхэщэни ахъщэу апэіухьащтыр федеральнэ бюджетым къыхэхыгъэщт. Мыщ епхыгъэ Іофтхьабзэхэр къэралыгъо статистикэмкіэ Федеральнэ къулыкъум икъутамэу субъектхэм арытхэм зэхащэныр япшъэрылъ.

ХЬЫКУМ ПРИСТАВХЭМ КЪАТЫ

ЧІыфэр сомэ миллион 29-м ехъугъ

Адыгеим щыпсэурэ хъулъфыгъэм сомэ миллион 29-м ехъурэ чіыфэу телъыр зэримыпщыныжьырэм къыхэкіыкіэ ащ иіоф АР-м и Арбитражнэ хьыкум зэхифыгъ ыкіи чіыфэм икъызэкіэгъэ-кіожьын лъыплъэнэу хьыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и Гъэіорышіапізу АР-м щыіэр фигъэзагъ.

ЧІыфәу телъыр къыпщыныжьын зәрәфаер хъулъфыгъэм гурагъэlуагъ, пчъагъэрэ lyкlагъэх, дэгущыlагъэх, ау ащ зи къикlыгъэп. Ипшъэрылъхэр зэримыгъэцакlэхэрэм къыкlэлъыкloy 2014-рэ илъэсым шышъхьэlум и 26-м агъэкощырэ ыкlи амыгъэкощырэ мылъкоу хъулъфыгъэм иlэм хъыкум приставхэм арест тыралъхьагъ. Ащ къыхиубытагъэх чlыгу lахьыр, промышленнэ-бытовой псэуа-

лъэр, складыр ыкlи нэмыкlхэри. Ахэм зэкlэмкlи сомэ миллиони 5-м ехъу ауасэу къалъытагъ.

Хэбзэгъэуцугъэу щыlэм диштэу арест зытыралъхьэгъэ мылькур защэкlэ, ащ кlэкlыгъэ ахъщэр чlыфэр зыфэкlожьын фаем исчет рагъэхьажьыщт.

Хьыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и Гъэlорышlапlэу Адыгеим щыlэм ипресс-къулыкъу

ЩЫІЭНЫГЪЭМРЭ НЫБЖЬЫКІЭХЭМРЭ

ЦІыфым ежь-ежьырэу зэришІэжьын ылъэкІыщтым фэдэ хэти къыримышІэщтэу зэрагорэм хэлъыр къыбгурэlо щыlэныгъэр езыгъэжьэгъэкіэ, ащ иіэшіугъэ, идэхагъэ зэхэзышіэн фэе ныбжьыкіэхэм ащыщыбэхэу наркотикым пыщагъэ хъухэрэм къарыкіорэр зыплъэгъукІэ. А гъогум теуцорэр нахь макіэ шіыгъэным иамал пстэури гъэфедэгъэн зэрэфаер гъэнэфагъэ.

Ахэм зыкІэ ащыщ кІэлэеджакІохэмрэ студентхэмрэ наркотик агъэфедэмэ ауплъэкіузэ зэрашіыщт шіыкіэр (тестхэр зэрарагъэкІущтхэр) Урысые Федерацием гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ зэриухэсыгьэр. Іоныгьом къыщегъэжьагъэу а унашъом кІуачІэ иІэ хъугъэ, ау къыхэгъэщыгъэн фае ежьхэм, кІэлэеджакІохэмрэ студентхэмрэ, яшІоигъоныгъэ хэмылъэу ахэр зэрамышІыщтхэр.

Экспертхэм зэралъытэрэмкіэ, непэ еджапіэхэм ачіэс кіэлеп еденешпяя мехуілыірел наркотикхэр «инэlyac», колледжхэм ыкІи техникумхэм ащ нахьыбэжь, апшъэрэ еджа-

еджапіэхэм ащызэхащэщт.

піэхэм ачіэсхэм япроцент

30-м, зэ нэмыІэми, наркоти-

кыр «ауплъэкlугъ». Мыщ фэдэ

пчъагъэхэм уамыгъэгумэкІын

плъэкІыщтэп ыкІи мы Іофыр

тІэкІу зыпкъ изыгъэуцожьын

зылъэкІыщт амалэу алъытэрэр

наркотикхэм апыщагьэ хъугьэ-

хэр пэшІорыгъэшъэу къыхэ-

гьэ илъэсым итыгьэгьэзэ мазэ

къыщегъэжьагъэу тестировани-

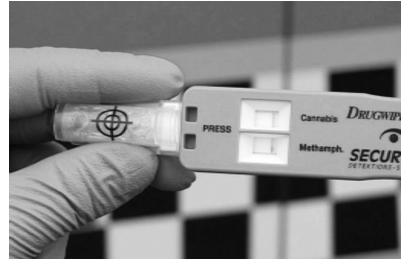
ем фэгъэхьыгъэ унашъом Уры-

сыем кіуачіэ щыриізу зэрэ-

Шъугу къэдгъэкІыжьын икІы-

гъэщыгъэнхэр ары.

Ари зы амалышюў алъытэ

кІэ, тестированиер тІоу зэтеутыгъэщт. Апэрэр — социальнэпсихологическэр, ятІонэрэр медицинскэр (медицинэ уплъэкІунхэр, анализхэр). Джыри зэ къыхэтэгъэщы — ежь кІэлэ-

еджакІохэр, студентхэр фаехэмэ ары ныІэп а Іофтхьа-

бзэм ахэр зыхэлэжьэщтхэр.

КІэлэеджакІом илъэс 15 ыныб-

жьымэ, ащ ежь-ежьырэу къыт-

хын фае тестированиер ыкlу-

ным къезэгъымэ, ыныбжь ащ

нэмысыгьэмэ, ны-тыхэм ар къа-

дениер ары.

КІэлэеджакІохэм анкетэм ит упчІэхэм джэуап зэрэратыжьырэм ны-тыхэм зыщагьэгьозэн алъэкІыщт, ау тестированиер кІо зыхъукІэ, кІэлэцІыкІухэм кабинетым къыщакІухьэ е зым ианкетэ адырэр еплъы

Тестированием хэлэжьэнэу изыхъухьагьэр кІэгьожьыгьэмэ, упчІэхэм джэуап аритынэу фэмыемэ, хэти аудиторием къычІэкІыжьын фитэу унашъом къышею.

упчІэхэр зыфэдэщтхэм мы лъэ-

ригъэкІокІынэу унашъом къы-Іорэр ежь гъэсэныгъэ учреж-

хъущтэп.

Нэужым анкетэхэр зэкІэ купитІоу агощых: зыныбжь илъэс 15 хъугъэхэм яехэмрэ ащ нэмысыгъэхэм къатыгъэхэмрэ. Анкетэхэм арытыщт

Мы Іофтхьабзэр (тестированиер) Мыекъуапэ иеджапіэхэми ащыкіоу хъугъэ, еджэпіиблым ачіэсхэм ащыщэу нэбгырэ 500 фэдиз ащ къыхырагъэубытагъэу къаты. Ау ахэм ащыщ горэми ианализ къыгъэлъэгъуагъэп наркотик хэлъэу.

щытыр. Джы министерствэм къыгъэнафэрэр ар зэрэкІон фаер, шапхъэу пылъхэр ары. тынэу щыт. ЕджапІэхэм, кол-Ащ фэдэ документ джынэс леджхэм ядиректорхэм, рекзэрэщымыІагъэм къыхэкІыкІэ, торхэм зэхагъэуцонышъ тесистисти и потисти и потист тированием къезэгъыхэрэм бзэр зэхэщэгъэн амал щыяспискэ, а учреждениехэм ачІэт Іагьэп, шапхъэхэм арыгъуазэкІэлэегъаджэхэр зыхэхьэрэ щтыгъ. комиссие зэхащэн фае. А Унашъом къызэрэщи орэм-Іофтхьабзэр комиссием зыщы-

Адыгэ Республикэм хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ и Ми-

зыфијорэ программэм къыдилъытэрэ јофтхьабзэхэм ягъэцэкіэн. Ахэм зыкіэ ащыщэу тестированиер

нистерствэ ягъусэу Іоныгъом и 15-м мыхэм ра-

гъэжьэщт «Урысыем и Къыблэ икіэлэціыкіухэр»

хъаным Іоф дашІэ. Ахэм ныбжьыкіэм идунэееплъыкіэ, иэмоциональнэ зыпкъитыныгъэ зыфэдэр, моральнэ шапхъэу иІэхэр къагъэлъэгъонхэ фаеу экспертхэм алъытэ.

ваниер) Мыекъуапэ иеджапІэ- хэр ары къызыфэгъэфедэгъэн-

ащ фэдэ зэфэхьысыжь ашІыгъэпышъ. Ау медицинэ уплъэкіунэу кіэлэеджакіохэм арагьэшІыгьэмкІэ агьэфедэгьэ «биологическэ жидкостым» (щэхэпсым) наркотик хэлъмэ къы-

хэми ащыкоу хъугъэ, еджэпіи-

блым ачІэсхэм ащыщэу нэбгы-

рэ 500 фэдиз ащ къыхыра-

гъэубытагъэу къаты. Ау ахэм

ащыщ горэми ианализ къыгъэ-

лъэгъуагъэп наркотик хэлъэу.

Ар бгъэшІэгъонэу щытэп. Ти-

еджапіэхэм ачіэс кіэлэціыкіу-

хэм наркотикхэр жъугъэу агъэ-

федэхэуи тюн тлъэквыщтэп,

зыфашІыхэрэр къыхырагъэубы-

хэ фаехэр. Ахэр нахь лъа-

пІэхэми, шІуагьэу къахьыщтыр

нахьыб. Ащ фэдэ шІыкІэр гъэ-

федэгъэным дезыгъаштэхэрэм

мылъкоу а Іофтхьабзэм пэlу-

хьащтым къыщыбгъэкІэн зэ-

рэплъэкІыщт амалхэри къаlo.

Ахэм зыкІэ ащыщ уплъэкІунхэр

зэкІэми ямыгъэшІэу, «группа

риска» зыфаlохэу нахь гуцаф

Зы Іофыгъо экспертхэми специалистхэми къыхагъэщы, пстэуми анаІэ тырарагъадзэ: мыхэм афэдэ Іофтхьабзэхэм

КІэлэеджакІохэмрэ студентхэмрэ наркотик агъэфедэмэ ауплъэкіузэ зэрашіыщт шіыкіэр (тестхэр зэрарагъэкіущтхэр) Урысые Федерацием гъэсэныгъэмрэ шіэныгъэмрэкіэ и Министерствэ ыухэсыгъ.

Кіэлэеджакіохэр, студентхэр фаехэмэ ары ныіэп а

Іофтхьабзэм ахэр зыхэлэжьэщтхэр. Кіэлэеджакіом

фае тестированиер ыкіуным къезэгъымэ, ыныбжь

илъэс 15 ыныбжьымэ, ащ ежь-ежьырэу къытхын

ащ нэмысыгъэмэ, ны-тыхэм ар къатынэу щыт.

зылъагъоу медикхэм къаlорэр ар цІыфым зыщигъэфедагъэм охътабэ темышІагъэ зыхъукІэ ары ныІэп. А шІыкІэр (индикаторнэ тест-полоскэхэр гъэфедэгъэнхэр) нахь пыут, ау специалистхэм зэралъытэрэмкІэ, шІуагъэу къытырэр макІэ. Гъэнэфагъэ наркотик зыгъэфедагьэр, ащ пыщагьэ хъугьэр ежьежьырэу тестирование ыкlуным къызэремызэгьыщтыри. Ау нытыхэм яшІоигъоныгъэ мы чІыпІэм мэхьанэ щыриІ, ахэр ары нахь гумэкІынхэ фаер.

Специалистхэм ащыщхэм зэралъытэрэмкіэ, наркотик ціыфым зигъэфедагъэм уахътэ тешІагъэми ар къыхэбгъэщын Мы Іофтхьабзэр (тестиро- зэрэплъэкІырэ амалэу щыІэ-

язэхэщэнкіэ мурад шъхьаіэу зыфагъэуцужьырэп наркотикхэр зыгъэфедэхэрэр гъэпщынэгъэнхэр. А Іофтхьабзэхэр пэшІорыгъэшъ лъэбэкъух, ныбжьыкІэхэр нахь «зэтеІэжэгъэнхэм», ашІэрэм е агу къэкІыгъэм къыкІэлъыкІон ылъэкІыщтым егъэгупшысэгъэнхэм, анонимнэу ІэпыІэгъу ны-тыхэми, кІэлэцІыкІухэми игьом ягьэгъотыгъэным ахэр фытегъэпсыхьагъэх. Мы гумэкІыгъор хэти къылъыІэсын ылъэкІыщт, арышъ, нэбгырэ пэпчъ иамал рихьылІэн, исабый ащ щиухъумэным фэшІ фэлъэкІыщтыр ышіэн фае.

Адыгэ Республикэм мыщ фэдэ Іофтхьабзэр щырагъэкІокіыщтмэ зэдгъашіэ тшіоигъоу тыщыкІ эупчІагъ наркотикх эр зэрагъэфедэхэрэм лъыплъэрэ къулыкъум. Ащ ипресс-къулыкъу тызэрэщигьэгьозагьэмкІэ, Адыгэ Республикэм хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ и Министерствэ ягъусэу Іоныгъом и 15-м мыхэм рагьэжьэщт «Урысыем и Къыблэ икІэлэцІыкІухэр» зыфиlорэ программэм къыдилъытэрэ Іофтхьабзэхэм ягъэцэкІэн. Ахэм зыкІэ ащыщэу тестированиер еджапІэхэм ащызэхащэщт. Ежьхэм яшІоигъоныгъэ тетэу кІэлэеджакІохэр ащ хагъэлэжьэштых.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

аугъоижьы

Мэкъу-мэщым иструктурэ зэблэхъугъэным фэшІ мы аужырэ илъэсхэм макіэп ашіэрэр. Нахь федэкъэкіуапізу щыт хэтэрыкі ыкіи пхъэшъхьэмышъхьэ зэфэшъхьафхэм ялэжьын республикэм нахь зыщырагъэушъомбгъу. Адыгеимкіэ гектар мини 2-м ехъумэ пхъэшъхьэ-мышъхьэ зэфэшъхьафхэр къащагъэкіых, ащ щыщэу мыІэрысэ чъыгхатэхэм гектар 1600-рэ аубыты.

Пхъэшъхьэ-мышъхьэхэр анахьэу къызыщагъэкІырэр Мыекъопэ районыр ары. ХъызмэтшІэпІэ анахь инэу мыщ итхэм ащыщэу «Аракс» зыфиІорэм чъыгхэтэ гектари 152-рэ щалэжьы, ащ щыщэу гектари 100 фэдизым къыпцІэ къыщагъэкІы. Джащ фэдэу пшъэдэкІыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гьэнэфагьэ зиlэ обществэу «Ин-

зыщаІыгъыщт гъэучъыІалъэхэм яшІын ыуж итых.

Мы мафэхэм мыІэрысэм иугъоижьын хъызмэтшІапІэхэр яшъыпкъэу пылъых. Мыекъопэ районым иадминистрацие мэкъу-мэщымкІэ игъэІорышІапІэ ипащэу Виктор Морозовым къызэрэтиІуагъэмкІэ, мы илъэсым чъыгхатэхэм пхъэшъхьэ-мышъхьэу къатырэм

Агъэтіысыгъэ чъыг ціыкіухэр зэкіэ Италием инвесторхэм къыращыгъэх. А хэгъэгум мыхэм афэдэ чъыгхэм якъэгъэкіынкіэ щагъэфедэрэ шіыкіэр ары Ізубытыпіз щашіырэри. Ащ къыделъытэ алъапсэхэм псы акlагъахъозэ чъыг лъхъанчэхэр къэгъэкіыгъэнхэр, ахэр ошъум ыкіи ощхышхом ащыухъумэгъэнхэм фэші гъучі хъагъэхэмкіэ ухъумэгъэнхэр, нэмыкіхэри.

дустрия» зыфиlорэм мыlэрысэ чъыгхэтэ гектар 60-м ехъу щалэжьы. Ащ нэмыкІэу мы районым ит хъызмэтшІапІэхэу «Мускат», «Радуга» зыфиlохэрэми пхъэшъхьэ-мышъхьэхэр къагъэкІых. Апэрэм мыІэрысэм хэшІыкІыгъэ продукциери къыдагъэкІы, ащкІэ ящыкІэгъэщт Іэмэ-псымэ зэтегьэпсыхьагьэхэр яІэх. Япродукцие Урысыем икъэлэ зэфэшъхьафхэм ащыІуагъэкІы. Джы мыІэрысэхэр

уигъэрэзэнэу щытэп. Мыгъэ ом изытет гумэкІыгъуабэ къызыдихьыгь. Гъатхэм ильэхъан чъы-Іэу щыІагьэр, ошъоу къехыгьэр чьыгхэм къягоуагъэх. Чъыгхатэхэр страховать зышІыгьэхэм чІэнагъэу ашІыгъэр къаратыжьынэу тхылъхэр агъэхьа-

Ильэс заулэ хьугьэу аужырэ шапхъэхэм адиштэрэ шыкаккым тетэу чъыгхатэхэр Адыгеим къыщагъэкІых. Тиреспубликэ

чІыгу гектар 520-рэ республикэм щалэжьы. БлэкІыгъэ илъэсым елъытыгъэмэ, гектар пчъагъэм хэхъуагъ. АР-м мэкъу-мэщымкІэ и Министерствэ къызэрэщытаlyагъэмкіэ, гъэлъэшыгъэ шіыкіэм тетэу анахьэу Іоф зыщашІэрэр Джэджэ районыр ары. ПшъэдэкІыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Дышъэ чъыгхат» зыфи-Іорэм гектари 132-рэ джырэкІэ елэжьы. Илъэситіукіэ узэкіэіэбэжь-

мэ, тиреспубликэкІэ анахь чъыгхэтэшхом игъэтІысын Адыгеим и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан хэлэжьэгъагъ, апэрэ чъыгыри мыщ щигъэтІысыгъ. БэмышІэу ар компаниеу «Дышъэ чъыгхат» зыфиlорэм щыІагь, проектым игъэцэкІэн зэрэкІорэм нэІуасэ зыфишІыгь. Республикэм и ЛІышъхьэ анахь мэхьанэшхо зэритырэ лъэныкъохэм ащыщ чъыгхатэхэм ягъэтІысын. Мы илъэсыр къызихьагъэм къыщегъэжьагъэу чІыгу гектар 76,5-м чъыгхэтакІэхэр ащызэтыраутыгъэх, а Іофшіэныр тапэкіи лъагъэкіотэщт. Пхъэшъхьэ-мышъхьэу республикэм къыщахьыжьырэр нахьыбэ шІыгъэным, Адыгеим имызакъоу, нэмык шъолъырхэми а продукциер алъыгъэlэ-СЫГЪЭНЫМ ПЫЛЪЫЩТЫХ.

икІыгъэ купэу Италием щыІа-

гъэм мыІэрысэ чъыг лъэпкъ

лъхъанчэхэр ащ къызэрэщагьэ-

кІырэр зальэгъур ары ублапІэу

ащ фэхъугъагъэр. ЧІыопсым

изытеткІэ тызэрэзэфэдэм къы-

хэкІэу, тэ тичІыгухэми а шІыкІэр къякІунэу алъытагъ. Ита-

лием Іофшіэкіэшіоу илъыр ахэм

зэрагъэшІагъ, узэрэпылъыщт

шІыкІэр республикэм щагъэ-

федэу аублагь. Непэрэ мафэм

ащ фэдэ екіоліакіэм тетэу

Чъыгхатэхэм адэлэжьэгъэныр, псынкІэу ахэм лэжьы-

къэжьыщт.

гъэ къягъэтыгъэныр федэкъэкІуапІэу щыт, ахэм тимэкъумэщ зэхъокІыныгъэ шІукІае фашіы, — elo Тхьакіущынэ Асльан. — Чъыгхатэхэм ягьэтІысын республикэм иэконоафэдэ чъыгхэм якъэгъэкІынкІэ щагъэфедэрэ шіыкіэр ары ізубытыпІэ щашІырэри. Ащ къыдельытэ альапсэхэм псы акlагьахьозэ чъыг лъхъанчэхэр къэгъэкІыгъэнхэр, ахэр ошъум ыкІи ощхышхом ащыухъумэгъэнхэм фэшІ гъучІ хъагъэхэмкІэ ухъумэгъэнхэр, нэмыкІхэри.

ГъэрекІо чъыгхэм ащыщхэм къапыкІагъ. ГурытымкІэ зы гектарым мыІэрысэ тонни 7 къытыгъ. Мыгъэ а пчъагъэм зэхапшізу хэхъуагь. Чіыгур зэрэдэгьум пае гьэбэжъу дэгьу къеты, мыІэрысэхэр шапхъэхэм адиштэу къагъэкlых.

Къэуцу ямыІэу мыІэрысэм иугъоижьын хъызмэтшІапІэм иІофышІэхэр непэ ыуж итых. Мыщ щылажьэхэрэм анэмыкіэу, мыІэрысэр зыугъоижьыщтхэр къаштагъэх. Аугъоижьырэр Адыгэ Республикэм имызакъоу, Урысыем ичъыпІэ зэфэшъхьафхэм ащащэщт. Къызэралънтэрэмкіэ, ыпэкіэ мыіэрысэу

Илъэс заулэ хъугъэу аужырэ шапхъэхэм адиштэрэ шіыкіакіэм тетэу чъыгхатэхэр Адыгеим къыщагъэкіых. Тиреспубликэ икіыгъэ купэу Италием щы-Іагъэм мыіэрысэ чъыг лъэпкъ лъхъанчэхэр ащ къызэрэщагъэкіырэр залъэгъур ары ублапізу ащ фэхъугъагъэр. Чіыопсым изытеткіэ тызэрэзэфэдэм къмхэкізу, тэ тичіыгухэми а шіыкізр къякіунэу алъытагъ.

микэ хэхъоныгъэхэр ышІынхэмкІэ мэхьанэшхо иІ, ащ дакіоу Іофшіэпіэ чіыпіакіэхэри щыІэхэ мэхъу. Аужырэ илъэсхэм мы лъэныкъомкІэ зэшІотхыгьэр макІэп, чъыгхатэу дгьэтІысыгьэхэм япчъагьэ хэтэгьэхъо зэпыт. ТапэкІи арэущтэу шытышт.

чъыгхэм къапыкІэщтыр бэкІэ нахьыбэщт, зы гектарым тонн 50 фэдиз къытынэу щыт.

Илъэс 18-рэ мыІэрысэ чъыгхэм гъэбэжъу къатыщт, нэужым нэмыкі чъыгхэр агъэтіысынхэ фае. Илъэси 4-м къыкІоцІ халъхьэгъэ ахъщэм зыкъигъэшъыпкъэжьыщт. МыІэрысэр зэщаІы-

Джэджэ районымкІэ Сергиевскэ къоджэ псэупІэм щы-«метвханы» чъыгхатэм» мыІэрысэ лъэпкъ зэфэшъхьафитф къыщагъэкІы. АгъэтІысыгъэ чъыг цІыкІухэр зэкІэ Италием инвесторхэм къыращыгъэх. А хэгъэгум мыхэм

гъырэ гъэучъы Іэлъэ зэтегъэпсыхьагъэ хъызмэтшІапІэм иІ, тонн мини 5-м ехъу ащ чІэфэ.

Джащ фэдэу гъэлъэшыгъэ технологиякІэм тетэу чъыгхатэхэм якъэгьэкІын пыль «Черкесские сады» зыфиlорэ хъызмэтшІапІэри. Гектар 54рэ хъурэ чъыгхатэм лэжьыгъэ дэгъу къытыным пае ищыкагъэр зэкІэ мыщ щагъэцакІэ.

ЗэкІэмкІи АдыгеимкІэ мыІэрысэ тонн мини 8,5-рэ аугьоижьынэу агъэнафэ, гъэрекІо елъытыгъэмэ, ар тонн мини 2,5-кІэ нахь мэкІэщт. АщкІэ зизэрар къэкlуагъэр гъатхэм къызэригъэштыгъагъэр ары.

ХэушъхьафыкІыгъэ программэм къыдыхэлъытагъэу чъыгхатэхэм япчъагъэ джыри хагъэхъон ямурад. Федэ къэзытыщт Іофым зыфэзыгьэзагьэхэм процент нахь макіэхэмкіэ чІыфэхэр къаратых, федеральнэ ыкІи республикэ бюджетхэм къарыкІ у субсидиех эри къа 1 экІахьэх.

ПІАТІЫКЪО Анет.

Илъэс 18-рэ мыІэрысэ чъыгхэм гъэбэжъу къатыщт,

нэужым нэмыкі чъыгхэр агъэтіысынхэ фае. Илъэси

4-м къыкіоці халъхьэгъэ ахъщэм зыкъигъэшъып-

Къихьащт илъэсым, жъоныгъуакІэм и 9-м, зыфэдэ къэмыхъугъэ хъугъэ-шІэгъэшхоу фашист техакІохэр зызэхакъутагъэхэр илъэс 70-рэ зэрэхъурэр игъэкІотыгъэу тихэгъэгу щыхагъэунэфыкІыщт. Чэщ-зымэфэ 1480-рэ кІогъэ зэо жъалымым бэ тицІыфэу хэкІодагъэр. ГухэкІэу щытыр лъыгъэчъэ зэо мэшІуаем цІыф пчъагъэу хэкІодагъэр джы къызнэсыгъэми тэрэзэу къа-Іон, къатхын зэрамылъэкІырэр ары. КъаІохэрэр зэтекіых. Арэущтэу зыкІэхъурэр нафэ: дзэ статистикэм иІофышІэхэм икъоу Іоф ашІэрэп, зыпылъхэ, зыфэгъэзэгъэхэ Іофым мэхьанэ ратырэп, сыдми ебгъукІохэшъ, шІокІых. Илъэс 70-р охътэшху, анахь Іофышхори зэшІохыгъэ хъунымкІэ амал пстэури щыІ. А уахътэм къыкІоці ціыфыр къэхъу, ыпкъ еуцо, еджэ, Іоф ешІэ, ыныбжь екъушъ, зигъэпсэфынэу мэтІысыжьы. Ащ нэмысэу зидунай зыхъожьхэрэри щыІэх.

Ыпсэ емыблэжьэу, пый мэхъаджэм бгъэкІэ пэІулъэу, зичІыгу гупсэ ным фэзыгъадэу къэзыухъумэзэ зэолІэу фэхыгъэм икъэбар хэта зэзыгъэшІэн фаер? А Іофым нахь Іофыжьэу сыда яІэр военкоматхэм, архивхэм, къоджэ ыкІи къэлэ псэупІэхэм, къулыкъушІэпІэ ыкІи ведомствэ зэфэшъхьафхэм? Къин лые тІэкІу зэрагъэлъэгъужьынэу фаехэп — ащ нахь дэгъоу альытэ ІофшІэгьу уахътэр ау сыдми агъэкІоныр.

Ны-ты пчъагъэхэу, сабыйхэр къызылъэхэнэгъэ шъхьэгъусэхэу, зэолІыр заом къикІыжьынышъ, къэкІожьыным чэщи мафи ежэхэу, ау ар къызыдэмыхъугъэу тхьапша зидунай зыхъожьыгъэр! ЗэолІыр фэхыгъэмэ, ащ икІодыкіэ, зыщыкіодыгъэ чіыпіэр, зыщагъэтІылъыгъэр ашІэмэ, ахэм нахь гупсэфыгьо агьотыныекІи мэхъу.

КІэкІэу къэпІон хъумэ, тизэоліэу хэкіодагьэмэ яхьыліэгъэ къэбархэм якъэгъотынкІэ пшъэдэкІыжь хъатэ зыми ыхьыгъэп, ащ фэдизэу Іоф зырагъэшІыгъэп. Ащ пае агъэмысагъи щыІэп. Джары тэ ти-Іофхэр зэрэгъэпсыгъэхэр.

Совет хабзэми, джы тызхэт лъэхъанэми тизэолІхэу заом хэкІодагъэхэм якъэбар шъыпкъэхэр зэгъэшІэгъэнхэмкІэ шіагъэу щыіэр мэкіэ дэд. «Порэр тэрэзэп, ащ Іофыр тетэп» зыіонхэр къыкъокіынхэкІи мэхъу. Тыдэ къикІыгъэха адэ мыжъосынхэр, саугъэтхэр, мемориал зэхэтхэр, тхылъ пчъагъэу къыдагъэкІыгъэхэр? УпчІэм джэуап етыжьыгъуаеп: хабзэм къытІупщыгъэ ахъщэм нахьыбэ цІыфхэм къыхалъхьагъ. Ар шъэфэп. Шъыпкъэ, ахъщэшхо зиІэхэу къуаджэхэм саугъэтхэр щязыгъэгъэуцугъэхэри щыІэх. Ащ фэдэ шІушІагъэр кІодыщтэп.

Хэгъэгу зэошхом иапэрэ мафэхэм къащегъэжьагъэу иаужырэ мафэ нэс заом хэлэжьэгъэ ліыжъэу гущыіэгъу сызыфэхъугъагъэм зэгорэм къысиІогъагъ: «Зикъэбар амышІ у кІодыгъэхэкІэ алъыта-

гъэхэм якъэгъотыжьынкІэ хабестых вуше в мехеншы фон мес Іофхэм азыныкъо фэдиз лъэужзефэ ціыкіухэм ашіагъ». ИкІыгъэ ліэшіэгъум ия 60 охшине шфо мехое спо с с -08 ахэм агъэцэкІагъ, зикъэбар амыші эу кіодыгъэкі э алъытэгъэ зэолІ пчъагъэ зыщыкІодыгьэр, зыщагьэтІыльыгьэр агъэунэфыгъ.

Зы щысэ къэсхьын. Псэйтыку щыщ кІэлакІэу Ацумыжъ Исмахьилэ Пэзадэ ыкъор зэоліхэр лъэпсэкіодэу кіодынхэ ылъэкІына? ЫлъэкІынэп. ЦІыфым нахь лъапІэ щыІэп, ау хэгъэгум ипащэхэм яфэшъошэ уасэ тицІыфхэм афашІыгъэп, псаоу къэнагъэхэми апылъыгъэхэп. Мы къэстхыхэрэр къэсыушыхьатынэу амал сиІ.

Ацумыжъ Мэджыдэ Шъалихьэ ыкъор 1941-рэ илъэсым заом ащэгъагъ. ШэкІогъум и 30-м, 1944-рэ илъэсым икъэбар амышІэу кІодыгъэу тхылъ

> янэ-ятэхэм къа-ІукІэгьагь. «ШІэжь тхылъым» дэт: «Лъэсыдзэм ия 650-рэ шхончэо

ЩымыІзжьхэр тщыгъцпшэхэ хъущтэп

1941-рэ илъэсым заом ащэгъагъ. Письмэхэр къытхыхэзэ нэужым зэпыугъэх, бэ темышІзу къзбаргъзІу тхылъ унагъом къы ук агъ. Къехъуліагьэр амышіэу кіодыгьэу ащ итхэгъагъ. Илъэс пчъагъэ тешІагъэу 1978-рэ илъэсым къалэу Вильнюс къикІи письмэ Исмахьилэ янэу НаспашІо ыцІэкІэ къэкІуагъ. Ащ итхэгъагъ: «Мэкъуогъум и 12-м, 1942-рэ илъэсым Ацумыжъ Исмахьилэ лІыхъужъныгъэ хэлъэу Вильнюс шъхьафит зыполк хэтыгъ. 1944-рэ илъэсым фэхыгъэ. Чехословакием и Ужгородскэ хэку ичылэу Куцаны щагъэтІылъыгъ». Мэджыдэ иписьмэхэр къыс-ІэкІахьэхи сяджэгъагъ. КъызэритхыщтыгъэмкІэ, уІагъэу гъэры хъугъагъэ, концлагерэу «Маутхаузен» дэсыгъ. КъашІудэкІыжьыгъагъ. Брянскэ мэзым щызэхэщэгъэ партизан отрядым хэтэу пыим езэуагъ. 1944-рэ илъэсым мэ-

шыжырэмэ ахэтэу заозэ фэ- лэр «фэхыгъэ», «къэхъухыгъэ, ихьадэ къалэм щагъэ- жынъ», «зэуагъэ», етlани «фэтІылъыгъ». Письмэр къэзытхыгъагъэр къалэу Вильнюс дэт я 11-рэ гурыт еджапІэм иеджэкІо-лъэужзефэхэр ары. Ащ фэдэу зэолІ мин пчъагъэмэ къарыкІуагъэр ахэм нафэ къашІыгъ.

Джыри щысэ. 1995-рэ илъэсым Мыекъуапэ къыщыдэкІыгъэ «ШІэжь тхылъым» иятІонэрэ том зыфэдгъэзэн. Къуаджэу Псэйтыку дэкІыхи нэбгыри 136-рэ заом кІогъагъэ. Нэбгырэ 75-рэ хэкІодагъ, 61-рэ псаоу къэкІожьыгъагъ. ХэкІодэгъэ нэбгырэ 75-мэ ащыщэу 56-мэ якъэбар ашІэрэп. Ащ фэдэ мэхъуа? АукІыгъэха, гъэры хъугъэха, агъэстыгъэха? Ащ тетэу

хыжьыгъэ».

нахь шіэгъожь Дзэлі Хьисэ Исмахьилэ ыкъом къэбарэу пылъыр. Зытетым тетэу къэсэтхы: Дзэл Хьисэ, рядовой, 1838-рэ шхончэо дивизием ия 344-рэ шхончэо полк ишхончау, 1942-рэ илъэсым Іоныгъом и 9-м заом щыфэхыгъ. Н. Песчанки зыфиlорэм щагъэтІылъыгъ.

Нэмыкі документи щыі: Дзэл Хьисэ 57-рэ шхончэо дивизием ия 716-рэ шхончэо полк хэтыгъ, лейтенантыгъ. Икъэбар амышІэу 1942-рэ илъэсым бэдзэогъум и 31-м кІодыгъэ. Ящэнэрэ мэкъэгъэІу тхылъым мары итыр: «Верхне-Курмоярскэ районым истаницэу Верхне-Курмоярскэ (станицэми районми ацІэхэр зы) псыхъоу Дон дэжь ДзэлІ Хьисэ 1942-рэ илъэсым щыфэхыгъ». Ащыщэу шъыпкъэр къэшІэгъуай. Военкоматыр кІзупчІагьэп, Іоф зыригьэшІыгъэп.

ТизэолІхэр нэмыкІ къэралыгъохэми ащызэуагъэх, хэгъэгу пчъагъэ шъхьафит ашІыжьыгь. Нэбгырэ мин пчъагъэ ащыкІодыгъ. ІэкІыб хэгъэгухэм ащыпсэухэрэм тизэолІхэм яшІушІагъэхэр ащыгъупшэхэрэп. Щысэ къэсхьын. Къадэ Саидэ Инэм дэс, ятэжъ Польшэм щыфэхыгъ. Саидэ зэкІэ Іофым рыкІуагъэр зэригьашІи, ятэжъ икъэ зэригьэлъэгъунэу Польшэм кІогъагъэ. Къылъэгъугъэр къыІотэжьынэу екъу. ТизэолІэу фэхыгъэхэм якъэхэр къэбзэ-лъабзэх, къэгъагъэхэр ащагъэтІысыгъэх, ахэм азыфагу лъэгъо цІыкІухэр апхырэкlых, бгъуитlумкlи пхъэнтlэкІухэр щытых. Ежьхэм яцІыфхэри, нэмыкі ціыф лъэпкъхэу мы чІыпІэм щыфэхыгъэхэри журналхэм адэтхагъэх, къэмэ язэкІэльыкІуакІэхэр къэзыгъэлъэгьорэ пчъагъэхэр апытхагъэх, хэти зыфаер шІэхэу къегъоты.

БэмышІэу тхылъ цІыкІу шІагьо къысіэкіэхьагь, ащ ыцІэр «Советские воинские захоронения на территории Германии». Ащ къызэрэщитхырэмкІэ, тихэгъэгу щыщхэу заом илъэхъан Германием щыліагъэхэу е ащ щыкіогъэ заом хэкІодагъэхэу нэбгырэ мин 760-рэ хъурэр къэхэлъэ минишээ 600-мэ ащагьэтІыльыгъэх. Ахэм анаІэ тетэу алъэплъэх «Народный Союз по уходу за военными могилами» зыфиlорэ организацием хэтхэр. Зэрэдунаеу фашизмэм ищынагъо атезыхыгъэ тизэоліхэм шъхьэкіафэ афашІы, къэхалъэхэр къабзэу аІыгъых

Тэ тихэгъэгу ары анахь чІэнэгъэшхо Хэгъэгу зэошхом шызышІыгъэр. Адэ зэолІэу

хэкІодагьэхэм, псаоу мы уахътэм щыІэхэм сыд пае яфэшъошэ шъхьэкlафэ афамышlыра? УпчІэм хэта джэуап къезытыщтыр? Джэуап къэзытын фаехэр зэрэгъэмысэжьых, зым адрэм мыхъугъэхэр тырилъхьажьыщтых...

Сапашъхьэ илъ Евгений Халамовым иІэпэрытххэр. Ленинград хэкум икъалэу Кириши ар щэпсэу. Мы чІыпІэхэм 1942-рэ илъэсым икІымафэ зэошхохэр ащыкІуагъэх. Евгений лъыхъун-къэгъотын отрядэу «Белый Кречет» хэт. ИкІыгьэ ліэшіэгъум ия 80-рэ илъэсхэм отрядым иІофшІэн ригъэжьэгъагъ. Заор заухыгъэм илъэс 40 тешІэгъагъ. Полесьем, Липовик, Дубовик имэзхэм цІыф хьэдэ къупшъхьэ фыжьхэр ахизыгъэх. Ахэр тизэоліхэу хэкіодагьэхэм яхьадэхэр арыгъэ. Отрядым ахэр къыугъоинхэшъ, зэрифэшъуашэу ыгъэтІылъыжьынхэу зыфежьэм, МВД-м, военкоматым япащэхэм адагъэп, Іизын къатыгъэп. Сыда? Халамовыр зэренэгуерэмкіэ, тизэоліыбэу хэкІодагъэр пащэхэм аушъэфын, цІыфхэм арамыгъэшІэн агу хэлъыгъ. Лъыхъон-къэгъотын отрядым хэтхэр зэ зыдэкІыхэкІэ хьадишъэ заулэ къагъотыжьыщтыгъ. Ежь хаб-шІэныр зыгъэцэкІэнэу зипшъэрыльыгъэр, ау фэягъэхэп. Зыпсэ зыгъэтІыльыгъэ зэолІхэм яхьадэхэр темэн-хъоужъхэм ахэдзэжьыгъэу ахэлъынхэм нахьи нахь тэрэзыгъэба шъхьэк афаш в у псэупІэхэм ащагъэтІылъыжьыгъэхэмэ. Ау пащэхэм гукІэгъуи, гуегъуи, псапи ІэкІыб ашІыхи, шъыпкъэр чаухъумэнэу рахъухьэгъагъ, ау къикІыгъэп. КъызфимыкІыгъэр нафэ: «Шъыпкъэр ипкlыгъ піоми къыпшіоуцу, пціыр бгъэуцугъэ пІоми, уапашъхьэ къефэжьы». Ар адыгэ гущыІэжъ.

1990-рэ илъэсхэм нахьыбэрэ шъэф пІыгъыжьын зэрэмылъэкІыщтыр хабзэм къыгурыІуи еуцоліагъ. Лъыхъонкъэгъотын отрядхэм ІэпыІэгъу аритэу ригъэжьагъ. Ленинград хэкум ипсэупІэхэм саугъэтхэр, мемориал зэхэтхэр къадэуцохэу ыублагъ.

ХЪУЩТ Щэбан. Шапсыгъэхэм яветеранхэм я Совет итхьамат.

Сипредмет адыгэмэ якультурэ есэпхы

Непэ тыдэ уплъагъэми — урамым, телевизорым, Интернетым — бэ ащыплъэгъущтыр сабыир гъогу занкіэм тырищын ылъэкіынэу. Ащ къыхэкіыкіэ, укіэлэегъаджэмэ, піуныгъэ амалэу щыіэр зэкіэ бгъэфедэн, урокхэм, внекласснэ Іофтхьабзэхэм ащ унаlэ ащытебгъэтын фае.

Тэ тыадыг, тилъэпкъ макІэми, тикультурэ баи. Адыгэ хабзэр, культурэр гурыт еджапіэм чіэс кіэлэеджакіомэ ахэплъхьаным пае амал зэфэшъхьафхэр бгъэфедэнхэ, предметхэм ахэбгъэхьанхэ фае.

Сэ химиер ясэгъэхьы. Сиурокхэм зэрэхъоу адыгэхэм якультурэ, ахэм яІэшІагьэхэм сакъыщытегущыІэ. Гущы-Іэм пае, Адыгеим икъушъхьэ чІыпІэхэм гъучІыпцІый зэфэшъхьафхэр (молибден, вольфрам, свинец, цинк), гъуч1 лъапІэхэр (дышъэ, тыжьын) ачІэлъэу агъэунэфыгъэх. Типсыхъохэм, макІэми, дышъэ ахэлъэу къыхагъэщыгъ. Мыщ фэдэ фактхэм кІэлэеджакІохэр ащыбгъэгъозэнхэ фае.

Адыгэ лъэпкъыр зэрысыгъэ чІыпІэм, тарихъ гъогоу къыкlугъэм икультурэ уж къыфагъэнагъ. Хымэ хэгъэгухэм къарыкІыхэрэр бэрэ мыщ къэкІуагъэх. Хы Іушъом щэф-щэжьыр щызэрахьэщтыгь. Ащ къыхэкІыкІэ, адыгэхэр пкъыгьо зэфэшъхьафхэм яшІын пылъыгъэх.

ГъучІ зэфэшъхьафхэм, зэхэгъэчъыхьагьэхэм яшэнхэр адыгэмэ ашІэщтыгь. Ащ къыхэкІыкІэ, Іэмэ-псымэ, хьакъушыкъу ыкІи хьап-щып зэфэшъхьафхэр ахэм ахашыкІынхэ алъэкІыщтыгъ. Ащ сыкъыпкъырыкІызэ, гъучІ зэмылІэужыгъохэм ыкІи ахэм шІуагъэу апылъхэр зэдгъашіэхэ зыхъукіэ, мэкъумэщ Іэмэ-псымэхэр гъучІ пытэм зэрэхэшІыкІыгъэхэр ясэІо. Я XIII-рэ лІэшІэгъум къыщегъэжьагъэу гъукІэ Іофым адыгэхэр пылъыгъэх, гъукІэ Іазэхэр лъэпкъым иІагьэх. Адыгэмэ яІэпэІэсэныгьэ Іэшэшъуашэхэм яшІын къегъэлъагъо. Шхончхэм, сэшхохэм, къамэхэм яІэубытыпІэхэм дышъэм, тыжьыным ахэшІыкІыгьэ хъырахъишьэхэр атырашІыхьэщтыгъэх, дышъэпс рагъашъощтыгъэх.

Адыгэхэм ядышъэ ыкІи тыжьын ІэшІагьэхэм зэрэдунаеу уасэ щафашІыщтыгъ. Ахэм ащыщых дышъэм ыкІи тыжьыным ахашІыкІыщтыгъэ пшъэрылъынхэр, Іэхъухэр, бгырыпххэр ыкІи нэмыкі пкъыгъо гъэкіэрэкіагъэхэр. Дышъэ Іуданэр, дышъэхэдыкІыр Адыгэ хэкум щыцІэрыІуагъ.

ГъучІ лъапІэмэ анахь шІогъэ гъэнэфагъэу яІэр зэрэуфэ-упцІэхэр ары. Мыщ фэдэмэ ягугъу ащытэшІы урокхэм. ТынаІэ атетэгъэты чІым къычІахыгъэ пкъыгъоу щыІэхэм. КъасІомэ сшіоигъу ащ фэдэ къэбархэр кіалэмэ зэрашІогъэшІэгъонхэр, упчІэ зэфэшъхьафхэр къызэратыхэрэр. Джащ тетэу, ціыкіу-ціыкіоу, адыгэмэ яіэшіагъэхэм, яшэн-хабзэхэм сипредмет ясэпхы. А ІофыгъохэмкІэ сипредмет амалэу иІэр макІэ нахь мышІэми, сишІуагьэ къэзгъакІо сшІоигьоу лъэпкъым епхыгьэ къэбарыр къыхэсэгъэщы. АщкІэ ІэубытыпІэ сэшІы сипредметэу химием дакІоу илъэс 13 «Адыгэ хабз» зыфиlорэ сыхьатхэу еджапіэм щязгьэхьыгьэхэр.

Сэ сишІошІыкІэ, уилъэпкъ, уишэнхабзэхэр, лъэпкъым иІэшІагьэхэр ухэтми зыщыбгъэгъупшэхэ хъущтэп.

ЖЪАЖЪЫЕ Светлан. Бжыхьэкъоежъ еджапіэм химиемкіэ икіэлэегъадж.

Бетакъ *(пятак)* — чапычитф, урыс гущыlэу «пятакым» къытекlыгъ.

Бжи=бжиз (мера длины, пядь) кІыхьагъэм иижъырэ шапхъ, Іэхъомбэшхомрэ къэзыгьэльэгьорэ Іэхьуамбэмрэ зэкІэщыгъэхэу азыфагу къыдиубытэрэм икІыхьагъ. Енэгуягъо, мыщкІэ нахь тэрэзыр Іэбжыбым ифэрэм ишапхъэр арыкІэ. Бжыбым + из=бжиз.

Бжымы (кулак, мера длины) шапхъэ, къэзыгъэлъэгьорэ Іэхъуамбэм ылъапсэ иуфапІэ къыщегъэжьагъэу Іэхьомбэжьыем ыльапсэ нэс Іэгушьом къыдафэрэм ишъомбгъуагъ. Сантиметри 7 — 8 фэдиз мэхъу.

Залэ, Іэпэщэч (ширина указательного пальца) — шапхъэ, къэзыгъэлъэгьорэ Іэхъуамбэм ишъомбгъуагъ. Нэмык хэгъэгухэм Іэхъомбэшхом ишъомбгъуагъэкlэ яшапхъ. Ащ дюйм

Зымэфакіу (расстояние, проходимое за день) — кlыхьагьэм ишапхъ, лъэсым е шыум зы мафэм ыкlурэм икІыхьагь, ичыжьагь.

Зымэфажъу (площадь однодневной вспашки) — шапхъэ, зы мафэм чІыгоу ажъорэм ибагъ. Зыфэдизыр квадратнэ метрэ 5000 — 7000.

Зымэфэх (мера скошенного 1 жнецом) — шапхъэ, зы нэбгырэм зы мафэм фышъхьэ лэжьыгъэу ыхырэм уахътэу тыригъэкІуадэрэмкІэ чІы Іахьым иинагьэ рагьэунэфыщтыгьэ. Зыфэдизыщтыгъэр гектар плІан. Ащ лэжьыгъэцэ кг 40 — 48-рэ щырау-

Куогъу=джэгъу (окрик, мера расстояния) — шапхъэ, ижъыкІэ чыжьагъэр рашыщтыгъэ. НэбгыритІу зэкуожьымэ е зэджэжьмэ, зэхахын алъэкІынэу азыфагу къыриубытэрэр ары. Шэуджэн районым «Джэгъу» paloy псыхъожъые ит. Къутырхэу Зарево, Чернышёв, Ульскэр Іусых.

Къамылыбжъ (деревянная чаша) шапхъэ, пхъапхъэхэрэ пкъыгъохэр зэрашыщтыгьэ пхъэ лагъ, апс. Зэдэгуащэхэ е зэхъожьыхэ зыхъукІэ зэрапшыщтыгъэ е зэрашыщтыгъэ хьакъу-шыкъужъый. Яинагъэ елъытыгъ арыфэщтыгъэр — грамм 300-м къыщегъэжьагъэу килограмми 2 — 3-м нэсых.

Къорэгъ *(шест)* — кlыхьагъэм ишапхъ, дэжъые бэщ зэнкІэ кІыхь, метри 4 — 6 фэдиз мэхъу, ащ фэдиз тхьэ пчъагъэу зыфэдизыр. Адыгеим ичіыпіэ зэфэшъхьафхэм ащагъэфедэщтыгъэхэр якІыхьагъэхэмкІэ зэтекІыщтыгъэх. Зэрэчылэу зэдыряе къорэгьыр ренэу зы унагьо ыІыгьынэу ратыщтыгъэ.

Ажьогьэ чІыгоу кьорэгьищ зишьомбгъуагъэу къорэгъищ зикІыхьагъэр зы хьасэу алъытэщтыгъэ, зэрэхъущтыгъэр — квадратнэ метрэ 324-рэ.

Къушлыкъу (около 9 часов) уахътэм ишапхъ, жъонакІохэм яапэрэ зыгъэпсэфыгъо уахът. Сыхьатыр 9 зыщыхъурэ лъэхъан. Пчэдыжь щай ешъогъумэ адэжь.

Лэныстакъу=лэстакъу (мера земельной площади) — шапсыгьэмэ агьэфедэщтыгьэ чіыгу шапхь, зымэфажъом фэдиз мэхъу, десятинэ пліан - квадратнэ метрэ 2225-рэ .

Лэстэкъолъэныкъу (мера земельной площади) — шапсыгъэмэ агъэфедэщтыгъэ чІыгу шапхъ, десятинэм ызыщанэ фэдиз.

Лъэбэкъу (мера, длина шага) ижъырэ шапхъ, икlыхьагъэр зы метрэ фэдиз.

Лъэгонджэщиз (мера длины) —

ижъырэ шапхъ, лъэгучІэм къыщегьэжьагъэу лъэгонджэ хьамдырым (чашечка) нэс къыдиубытэрэм икlыхьагъ.

Лъэгущиз (мера, длина подошвы) — ижъырэ шапхъ, цІыфым ылъэгу икІыхьагъэм фэдиз, зы фунт мэхъу, см 30-м тІэкІу ехъу.

Лъэпэщиз (мера, ширина ступни) — ижъырэ шапхъ, цІыфым ылъэгупэ ишъомбгъуагъэм фэдиз, см. 20 мэхъу. Нахьыбэрэ зыщагъэфедэщтыгъэхэр унэпкъым е чэум апае пчэгъухэр чІасэхэ зыхъукІэ ары, язэпэчыжьэгъэщтыр ащкІэ агъэунэфыщтыгъэ.

Лъэхъэй (количество одного обмолота) — шапхъэ, хьамэм тыралъхьэу, зэутыгьо ашІырэ фышъхьэ лэжьыгъэм ибагъ.

ЛІыныбжь (продолжительность жизни мужчины) — охътэ шапхъ, зы хъульфыгьэм ыгьэшІэрэ уахътэм ибагъ. ЛІэшІэгъум рагъапшэрэр илъэсишъэ фэдиз. Тятэжъ ятюнэрэ лыныбжым хэхьагъэу идунай ыхъо-

Лыщиз (мера, равная росту человека) — ижъырэ шапхъ, хъулъфыгъэм илъэгагъэм фэдиз хъурэ кІыхьагъ.

Мат=матэ (мера объема, корзина) — шапхъэ, зы матэм из хъурэ пкъыгъо пхъапхъэмэ ябагъ. МатэкІэ лэжьыгъэу раутыгъэм ибагъэ ашыщтыгъэ ыкІи лэжьыгъэ Іухыжьыгъэу конхэм аратэкъожьырэр рапшыщтыгьэ.

Нэпіэдзыпіэ-нэгъэупіэпіэгъу (секунда) — уахътэм ишапхъ, зы секундэ фэдиз хъурэ охътэ кlэкl.

Окъу (мерная посуда) — пщалъ, фунтищ зэрыфэрэ шыкъушху. Нахьыпэм революцием ыпэкІэ пщалъэу щыІагъ.

Псагъ, хьасэ-псагъэхьас (мишень+ участок) — ижъырэ кlыхьэгъэ шапхъ, Іэгу-Іэгоу, унагьохэм чІыгу хьасэ Іахьхэр атырагуащэхэ зыхъукІэ агъэфедэштыгъэ шапхъэмэ ащыщ. Щэбзащэр зэрэбыбырэр метри 100 -150-рэ фэдиз мэхъу.

Пшъэщиз (длина от ступни до шеи) — ижъырэ шапхъ, лъашъхьэм къыщегъэжьагъэу пшъэм нэс къыдиубытэрэм икІыхьагь. Зы тхьэрэ ныкъорэ фэдиз мэхъу (см 150).

Темыщэч (деревянный ковш) шапхъ, пхъэ къашыкъэу килограмми 3 — 6 фэдиз зэрыфэрэр. ИжъыкІэ унагьом ыгьэфедэрэ гьомылапхьэмэ ябагъэ рагъэунэфыщтыгъэ.

Тхьэ (мера длины) — ижъырэ шапхъ, бгъэгу гузэгум къыщегъэжьагьэу Іэ сэмэгу зэкІэщыгьэм игурыт Іэхъомбэ пакІэ нэс къыдиубытэрэм икІыхьагъ. Ар см 100 фэдиз е ІэнтэгъуитІу, «тхьэныкъуитІу» фэдиз мэхъу.

Унэхэр, бгъагъэхэр рахъухьэхэ зыхъукІэ а шапхъэр агъэфедэщтыгъэ. Нарт къэбарыжъхэм зэрахэтымкІэ, Алэджыпщым иунэ тхьэ 30 икІыхьэгьагь. ДэкІо-бзакІохэми шэкІыр тхьэкІэ ашыщтыгъэ.

Тхьэныкъу (мера, локоть) — шапхъэ, Іэнтэгъу уфапІэм къыщегъэжьагъэу Іэхъомбэ гурытым ыпакІэ нэс икІыхьагь. ТхьэныкъуитІумэ зы метрэ якІыхьагъ.

Тіуалэ (два перста, ширина двух сложенных пальцев) — ижъырэ шапхъ, ІэхъомбитІоу зэгольмэ къадиубытэрэ шъомбгъуагъэм икlыхьагъ.

ТІуалэ (вершок) — шапхъэ, Іэхъомбэшхом ыгузэгурэ иуфапІэрэ ыпакІэрэ къадафэрэм икІыхьагь.

Хае (копна) — пчъэгъэпчъ, шапсыгъэмэ агъэфедэщтыгъэ шапхъ, фыгу хыжьыгъэу чІытхъ 12. Зы чІытхъыр

Адыгэмэ

жъырэ лъэхъанэхэм къащегъэжьагъэу хэтрэ лъэпкъи шапхъэхэр егъэфедэх. Ахэм якъыхэхын къежьапізу, лъапсэ афэхъугъэхэр: ящыІэкІэ-псэукІагъэм къыхафэхэу ашын е къалъытэн фэягъэхэр, хъызмэтэу зыпыльыщтыгь эхэмк охътэ гь эн эфагъэм агъэцэкІэн алъэкІыщт Іофымрэ ащ шІуагьэу къафихьыщтымрэ япчъагъэ къызэрашІэщтыгъэр ыкІи нэмыкІхэр. ГущыІэм пае, псэолъэшІым сыд фэдэрэ бгъагъи шапхъэхэр хэмытхэу ыгъэуцушъущтэп, гъукІэми ышІыщт Іашэхэм, Іэмэ-псымэхэм ар ящыкіагь, мэкъумэщышІэм ихьасэ щыщэу зы мафэм ыжъощтыр зыфэдизыр, чылапхъэу ащ хилъхьащтым ибагъэ, лэжьыгъэу къытырихыжьын ылъэк ыщтыри пэшІорыгъэшъэу къыридзэнхэ фэягъэ.

Бысымгуащэм непэ ыупщэрыхьащтым елъытыгъэу шхыныгъохэр зыхишІыкІыщтхэр ыпщыхэзэ къыхехых. ДэкІо-бзакІохэм щыгъынхэр зыфадыщтым шапхъэхэр тырамыххэмэ сыдэущтэу фэшІоу фадыщта? Сыд фэдэрэ сэнэхьаткіэ лажьэрэ пэпчъ июфкІэ ащ епхыгъэ шапхъэхэр ышІэнхэ ыкІи ыгъэфедэнхэ фаех.

Адыгэхэм уахътэр, кІыхьагъэр, багъэр, иныгъэр, онтэгъугъэр, нэмыкІхэр рагъэунэфыхэу шэпхъэ зэмылІэужыгъохэр яІэгъэх. Тилъэхъанэ, пасэрэм елъытыгъэмэ. шІэныгъэр чыжьэ дэдэу лъыкІотагъ. Хьисапым, метрологием ишапхъэхэр хэмытхэу зыпари джы ашІэжьырэп. Тилъэхъанэ, цивилизацием диштэу, зэрэдунаеу щызэдаштагъэу, зэфэдэхэу хэгъэгухэр зы шапхъэхэм арытхэу мэлажьэх, мэпсэух, ау, шъыпкъэ, къэралыгъо заулэмэ джыри ежьхэм яшапхъэхэр агъэфедэх.

Лъэхъанэу тызыхэтым ифэмэ-бжьымэхэр адыгэхэм лъэшэу къатехьагъэх. ИжъыкІэ шапхъэ горэхэр тилъэпкъ зэриlагъэхэр зышlэжьэу щыlэм нахьи зымышІэхэрэр нахьыбэх.

Мафэ къэс ти Лъэпкъ музей къычаахьэхэрэм адыгэхэм ятарихъ, ящы-ІэкІэ-псэукІагьэр къафэсэІуатэ. ИжъыкІэ щыІэгъэхэ псэукІэ-Іофшіакіэхэм сакъытегущыІэ зыхъукІэ, тятэжъ пІашъэхэр зэрыгъозэщтыгъэхэ шапхъэхэр къыхэсэгъафэх. Ахэр зилІэужыгъохэм бэрэ къакіэупчіэх, ащкіэ джэуап ястыжьын фае мэхъу.

ШІэныгъэлэжьхэм, титхакІохэу тарихъ романхэр ыкІи повестьхэр зытхыгъэхэм шапхъэу тиlагъэхэм ятхыгъэхэм уащыlокlэ. Мыхэм афэдэхэр бэ дэдэу зыхэтхэр КІэрэщэ Тембот ипроизведениехэр ары. Адыгэ шапхъэхэм афэгъэхьыгъэу, урысыбзэкІэ тхыгъэу, ІофшІэгъэ гъэшІэгъон зиІэр тиархеолог ціэрыю Аульэ Пщымаф. Ащ ыгъэунэфыгъэхэу ыкІи нэмыкІ тхылъхэм къахэсхыгъэхэу адыгэ шапхъэхэу щыІагьэхэм шъуащызгьэгьуазэ сшІоигъу.

АтэкъэІогъу (предрассветная рань) — уахътэм ишапхъ, нэфшъэгьо уахът, ижъыкІэ адыгэмэ чэщызымафэм инэфшъэгьо лъэхъан къырашІэщтыгьэ, рагьэунэфыщтыгьэ.

Бганэ *(сноп)* — 1. Лэжьыгьэ хыгьэ е упкіэгъэ Іаплі зэкіоціыпхагъ; 2. Фышхьэ лэжьыгъэ хыгъахэу ІэкІоцІишъэ хъоу зэхэпхагъэр ары. Бганэу ІэкІоці 72-рэ хъурэм шапсыгъэмэ «чІытхъ» palo.

Бгыщиз (мера от ступни до пояса) — ижъырэ шапхъ, лъапэм къыщегъэжьагъэу пчанэм (бгым) нэс къыдиубытэрэм икІыхьагъ. Зы тхьэ (1 м) фэдиз мэхъу.

Бгэнапчъ (мера, количество снопов) — чІыгу Іахьым иинагъэ бгэнэ пчъагъзу щырахыкІыгъэмкІэ зэрагъзунэфыщтыгъэ шапхъ. Зэралъытэщтыгъэмкіэ, зы Іахьэу квадратнэ метрэ 550-рэ фэдиз зиинагъэм бгэнэ 20 къырахыжьы, чылэпхъэ кг 10 ащ щапхъыщтыгъэр.

-

яшапхъэхэр

ІэкІоцІ (Іэрам) 72-рэ мэхъу. Зы хаер чІытхъ (Іэрам) 864-рэ фэдиз.

Хьакуш=хьакуаш (количество ра*зовой выпечки хлеба)* — шапхъэ, хьалыгъу хьакукІэ зэгъэжъэгъоу зэдагъажъи къырахыжьыгъэ хьалыгъумэ япчъагъ.

Цуубытыгъу (время между двумя остановками при пахоте) — жъохэрэм языгьэпсэфыгьуитІу къыдиубытэрэ уахътэр. ЖъонакІохэм жъоныр мафэм плІэ зэпагьэущтыгь загьэпсэфынэу. Апэрэр — сыхьатыр 9 зыщыхъурэ лъэхъаным, ятІонэрэр — -меденелля едмеденери, мостаждер рэ — жъонэкІо тхьаматэм зыщигъэнафэрэм.

Цугъэуцу (остановка волов при *пахоте)* — цугъэуцугъо пчъагъэмкlэ ажъуагъэм ибагъэ агъэунэфыщтыгъэ. Мафэм цугъэуцуиплі ашіыщтыгъэ. Зы мафэм цуий зыкІэшІэгъэ пхьэ ашэмк эхьасэ 15 — 22-рэ ажьо-

Чытхъ (мера не обмолотого проса) — шапсыгъэмэ агъэфедэщтыгъэ шапхъ, фыгу мыІожьыгъэу ІэкІоці 72-рэ мэхъу. Чіытхъ 12-р зы

Шхончогъу (расстояние выстрела) — ижъыкІэ кІыхьагъэр зэрашыщтыгъэ шапхъэмэ ащыщ, метрэ 200 фэдиз мэхъу.

Шъокіапс (мерная кожаная верёвка) — ижъырэ шапхъ, шъодэным хэшіыкіыгьэ кіапсэу метри 4 — 6 фэдиз зикіыхьагьэр. Чіыгу Іахьхэр агощыхэ зыхъукІэ рашыщтыгъэ.

Щэджэгъуакly (мера пути, пройденного до полудня) — чыжьагъэм ишапхъ. Мэфэ ныкъом, щэджагьом нэс акlурэм ичыжьагъ, ибагъ.

Щэрэч (пядь) — ижъырэ шапхъ, Іэхъомбэшхо пакІэмрэ къэзыгъэлъэгъорэ Іэхьомбэ цыпэмрэ зэкІэщыгъэхэу азыфагу къыдиубытэрэм

икІыхьагь, см 17 — 18 фэдиз мэхъу. **Іабж=Іэбж** (мера длины, ладонь)

— Іэхъомбэшхор къыІущыгьэу, Іэгушьом ишьомбгьуагьэ къыубытырэм икlыхьагъ (см 10 — 16).

Іапліакіошху (косая сажень) кІыхьагьэм ишапхъ, Іэ сэмэгоу ыбгъукіэ дэіэтэягьэм ыіэхьомбэ пакіэмэ къащегъэжьагъэу, лъэкъо джабгъоу ыбгъукІэ Іущэигъэм ылъапэрэ анэс къыдэфэрэ кlыхьагъэр.

Іапліакіу (маховая сажень) ижъырэ шапхъ, тэмитІум ащизэу ІитІур зэкІэщыгъэу Іэхъомбэ гурытмэ апакІэхэм азыфагу къыдиубытэрэм икІыхьагь (см 250). Бжъэдыгъумэ «зирагъ» palo. Къэбэртаехэр зэреджэхэрэр «къулаш».

Іатэ (копна) — шапхъ, бгэнишъэ хьоу лэжьыгьэ хыжьыгьэу зэтельым ибагъ.

Іахьрыгуащ (мерная веревка) ижъырэ шэпхъэ Іэмэ-псым, чІыгу Іахьхэр зэрашэу, зэрагощыщтыгъэ кlanc. Зыгорэм къыкіэныгъэ лэжьэкіупіэр агощыжьы зыхъукІэ агъэфедэщтыгъэ, чІы Іахьэу агощыгьагьэхэм яинагьи рагъэунэфыжьыщтыгь. КІэныр агощыжьы зыхъукІэ нэбгырэ пчъагъэу зытрагощэжьыщтым фэдизэу кlaпсэр зэтраупліанкіэщтыгьэ ыкіи а шапхьэмкІэ зэфагъэ хэлъэу шъхьадж тефэжьырэ чІыгу Іахьыр агъэнафэщты-

Іахьрыгуащэм мэхьэнитіу иі (метрология) — кіыхьагъэр, бэ пчъагъэр, иныгъэр, уахътэр; нэмыкІхэр зэрашыхэрэ шІыкІэхэр, ятэрэзыгьэрэ язэфэдэныгъэрэ къызэрагъэлъэгъорэ шІэныгъ.

Іахьхэмы (доля матери, наследство) — ным и ахь. К эныр агощы зыхъукІэ ным пае хэушъхьафыкІыгьэу, лыеу фыхахырэ Іахь.

Іэшьоракі, **Іэшіуракі** *(разновид- ность локтя)* — Іэхьомбэшхомрэ къэзыгъэлъэгъорэ Іэхъуамбэмрэ зыщы-

зэпытым къыщегъэжьагъэу Іэнтэгъу пакіэм нэс къыдиубытэрэм икіыхьагъ. Сантиметрэ 40 фэдиз мэхъу.

Іэбжыб, бжыб, ІэмычІ (пригоршня) — шапхъэ, Іэхъомбитфэу зэголъымрэ Іэ кІоцІымрэ агъэпсырэ иукурбагьэм ифэрэм ибагь. Щыгьу Іэбжыб.

Іэгущиз (ладонь+равный) — ижъырэ шапхъ, Іэхъомбэшхор хэмытэу Іэгушъом ишъомбгъуагъ. Сантиметри 10 — 16 фэдиз мэхъу.

Іэдэкъабж (пядь великая) ижъырэ шапхъ, Іэхъомбэшхомрэ Іэхъомбэжъыемрэ зэкІэщыгъэхэу азыфагу къыдиубытэрэм икІыхьагъ (см 22 - 23).

І**экіоці** *(пучок)* — шапхъ, фышъхьэ лэжьыгъэр ахыжьы зыхъукІэ зы Іэгум ифэрэм ибагъ.

Іэмыті (кусок, схватываемый в одну ладонь) — шапхъ, зы Іэгум чафэу зыгорэм пачырэм иинагь. ГущыІэм пае, тхьацу ІэмытІ. Тхьацу пшагъэм щыщэу, зы хьалыгъу пlyaкІэ фэдиз хъунэу, ІэмычІэм къыубытырэм иинагъэу пачырэ такъыр. **ІэмычІэзэголъ** (жмень) — ижъы-

кІэ щыІэгьэ шапхъэмэ ащыщ, Іэхъуамбэхэр пытэу зэгоубытагьэхэу Іэгуитюу зэголъхьагъэм ифэрэм ибагъ.

Іэнтэгъу=Іэдий (покоть) — ижъырэ шапхъ, Іэхъомбэ гурытым ыпакІэ щегъэжьагъэу Іэнтэгъу пакІэм нэс икІыхьагь. Ар см 50 фэдиз мэхъу. Шапсыгъэхэм «тхьэныкъо» palo.

Іэпиплізэфагу (мера, ширина в 4 перста) — шапхъ, къэзыгъэлъэгъорэ Іэхъуамбэмрэ Іэхъомбэжъыемрэ зэкІэщыгъэхэу азыфагу къыдафэрэм икІыхьагъэр.

Іэпитіузэфагу (мера длины, ширина между раздвинутыми пальцами — указательным и средним) ижъырэ шапхъ, къэзыгъэлъэгъорэ Іэхъуамбэмрэ Іэхъомбэ гурытымрэ зэгощыгъэхэу азыфагу къыдафэрэм икІыхьагъ.

Іэпищзэфагу (ширина между указательным и безымянным пальцами) — ижъырэ шапхъ, къэзыгъэлъэгъорэ Іэхъуамбэмрэ цІэрамыІо Іэхъуамбэмрэ зэкІэщыгъэхэ зыхъукІэ азыфагу къыдафэрэм икІыхьагъ.

Іэхьомбищ (три перста) — ижъырэ шапхъ, Іэхъомбищэу зэголъмэ яшъомбгъуагъэ зыфэдизэу кІыхьагъэм ишапхъ.

Илъэс мин пчъагъэм мыхэм афэдэ шапхъэхэм тилъэпкъ арыгъуазэзэ къырыкІуагъ. Джырэ шапхъэхэу сантиметр, метр, километр, нэмыкІхэр амышІэхэу зыщэтыхэм, зыгорэхэр ашынхэм пае цІыфым ыпкъ щыщхэм якlыхьагъэхэр агъэфедэштыгъэх. Адыгэхэми лъэпкъыбэми мы шІыкІэр яшэныгъ. Тилъэхъанэ хьисапыр зыхэт шІэныгъэхэм лъэшэу ахэхъуагъ, шапхъэхэм япчъагъэхэр нэидзагъэу гъэунэфыгъэх. КъызэрэтІуагъэу, тэри а зэрэдунэеу щаштагьэхэр тэгьэфедэх, -еІшт дехелытшевкульна дехажетит хэрэп, тызыщыгъуазэхэр зэй-тІуай ныІэп. Непэ ахэр тымыгъэфедэжьхэми, тилъэпкъ сыд илІэужыгъорэ культурэ, итарихъ щыщхэр тшІэнхэ фаех. Джыри мыгъэунэфыжьыгъэхэу мыхэм афэдэ шэпхъэ пчъагъэ щыІ, уапылъмэ, къыхэбгъэщыжьынхэ плъэкІыщт. Тилъэпкъ къырыкІуагъэм инахьыбэ тшІэ къэс, нахь зыдгъэлъэпіэжьыщт ыкіи тятэжъ піашъэхэм къытфыщанэгъэ кІэныжъым ишІуагъэ нахь зэхэтшІэщт.

ТЭУ Аслъан. Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей шіэныгъэмкіэ иіофышіэ шъхьаі, археолог.

ШЭКЮ Абрек

СичІыгу, сыпфэгумэк Іы!

Укъысэджагъэм фэдэу, А зы уахътэм сыкъэущыжьы. СичІыгу, сыгу умыгъэкіодэу Къиныгъо Іаджми сахэощыжьы.

ЗэмкІэ сфэмыгъэтІылъыжьэу Лэжьыгъэр убгъэгу къыщебыбыкіы. ЕтІанэ сытемыпльэжьэу Сихьасэ ошъум тырелыбжьыкіы.

Хым фэдэ коцэу кошагъэр Лабэ ехьышъ, зегъэбылъыжьы. Заом риутыгъэ машэр Губгьо маркюм зэльеубытыжьы.

Сыкіэхьопсэу уигьэбэжьу нэгу, Сичіыгу, сэ льэшэу сыпфэгумэкіы! Лыргъужъэу къэошіми сіэгу, Сабый гупсэу сыкъыбдекіокіы.

Укъысэджагъэм фэдэу, А зы уахътэм сыкъэущыжьы. Сичіыгу, сыгу умыгъэкіодэу Къиныгъо Іаджми сахэощыжьы.

Нэфышъагъу

Нэфышъагъоу

сыкъызыхъугъэм бэу тешІагъ, Нэфышъагъом пэгъокІырэр

шъофырыс.

Сидунай и Іэш Іугьэ зэхэсш Іагь, Щы Іэныгъэр, ащк Іэ сыпфэраз!

Нэфышъагъор цІыф нэгушІом фэд, Бзыухэм яорэд шъхьэр егъэуназ. Уцы шъхьашъом осэпсыр щэлыд, Нанэ ешІы исэбахь нэмаз.

Мэкъухашъом

сищэмэдж щысэгъабзэ, Нэфышъагъом ижьы къабзэ зыІусэщэ.

Къушъхьэ бгъэжъыр

огу чыжьэм щэхьарзэ, Атакъэхэм Джамбэчые къадэущы.

Губгъо гъогухэр

Губгъо гьогухэр

тэркіэ гьэшіэн льагьох, Адыгэ тхыпхъэу

хэшьо шхьуантіэм итэльагьох. Цумпэ *Іаджи губгьо марк*Іуи

тагъэшхыгъэ.

Къащытчъыхьэу, тпкъынэ-лынэ нахь пытагъэ.

Губгьо гьогухэм мэкъур кухьэу ащызэращэ,

Лэжьыгъакіэр дышъэу хьамэм къытыращэ.

Тыжьыныпсэу псынэкІэчъхэм

Тэ егъашіэм тязэщыщтэп —

гум илыкюх!

Чэм щашюхэр,

мэл пщэрхэр арехьокіых, Къытфэзэщхэу мафэ къэси къытпэгъокіых.

Мэзым, гъэбэжъу хьасэм,

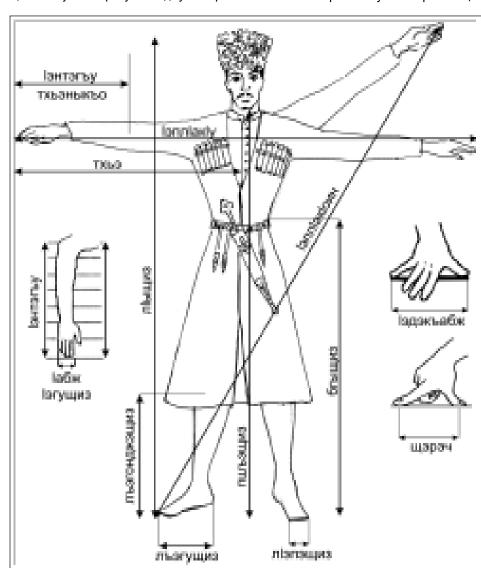
псыхьом тафащэщт,

Лыхъужъ усэу нарт орэдыр къащытющт!

Хьалыгъу бзыгъ

Ильэс къэси коцым фышъхьэу, Шъхьэ ушъагъзу ештэ губгъор. Пкіэнтіэпс-ткіопсыр сынэкіушъхьэу, Сэугъоижьы лэжьыгъэр.

Хьалыгъу шъабэу дахэу бзыгъэр СІапэ пэкІы, фыжьыбзэ ос. Ащ хэсльхьагь сэ гу кьэбзагьэр, Тыгъэмыпсэ, чІым ыкъопс.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащы-

псэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ

е Гимехестиных пев

ыкІи къэбар

жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер

зыдэщыІэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр,

197.

Телефонхэр:

приемнэр:

52-16-79,

редактор шъхьаІэм

иапэрэ

гуадзэр:

52-49-44,

редактор гуадзэр-

пшъэдэкІыжь зы-

хьырэ секретарыр:

52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

гъэр:

Урысые Федерацием

хэутын ІофхэмкІэ,

телерадиокъэтын-

хэмкІэ ыкІи зэльы-

ІэсыкІэ амалхэмкІэ

и Министерствэ

и Темыр-Кавказ

чІыпІэ гъэІоры-

шІапІ, зэраушыхьа-

тыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

ФУТБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Апэрэ текІоныгъ

«Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — СКЧФ Севастополь — 1:0. Іоныгъом и 7-м Мыекъуапэ щызэдешіагъэх. Зезыщагъэхэр: В. Ермаков — Краснодар, А. Хатуев — Грозный, Р. Къулэ – Налщык. «Зэкъошныгъ»: Кондратьев, Наталич, Мыкъо Мурат, «Зэкъошныгъ»: Кондратьев, Наталич, Мыкъо Мурат, Такълый, Алый (Джыгун, 84), Датхъужъ, Дудин, Ахмедханов (Манченко, 90), Когония (Мыкъо Абрек, 65), Осмаев (Пыщтыкъ, 76), Шалбузов. Къэлапчъэм Іэгуаор дэзыдзагъэр: Когония — 56, «Зэкъошныгъ».

Бысымхэр бэрэ апэкІэ зэрилъыщтыгъэхэм шІуагъэ къыхьыгъ. Роман Дудиныр метри 7-кІэ зыпэчыжьэ къэлапчъэм зыдаом, СКЧФ-м икъэлэпчъэІутэу И. Коноваловым ІэпэІэсэныгъэ ин къыгъэлъагъуи, Іэгуаор къызэкІидзэжьыгъ. Ризван Ахмедхановыр ухъумакіом Іэкіэкіи, метри 10 фэдизкІэ зыпэчыжьэ къэлапчъэм дахэу дэуагъ, ау И. Коноваловым шІокІын ылъэкІыгъэп. Заур Осмаевыр, Датхъужъ Адам, Александр Когония хэкІыпІэхэм алъыхъущтыгьэх. Іэгуаом зеохэкІэ къэлэпчъэпкъым пэблагъэу зэрэбыбырэм гугъэу тиІэр ыгъэпытэщтыгъ. Я 56-рэ такъикъым 3. Осмаевыр ыпэкІэ лъыкІуати, Іэгуаор Р. Ахмедхановым ритыгъ. Ризван псынкlэу гупшыси, ухъумакІомэ азыфагукІэ Іэгуаор дигъэчъыгъ. А. Когоние нэгъэупіэпіэгъум къыкіоці ыпэкіэ лъыкІотагъ, И. Коноваловым изакъоу екlугъ. Александр мылъэшэу зэогьэ Іэгуаор хъагьэм щычэрэгъугъ.

СКЧФ-р пчъагъэу 1:0-м емызэгъэу ешІэщтыгъ. Тикъэлапчъэ Іэгуаор къыдадзэнэу хьакІэхэр чіыпіэшіу ифэхэу къыхэкіыгъ. КомандитІуми гъэхъагъэ ашІы зэрашІоигъом зэІукІэгъур къыгъэдэхагъ.

Пресс-зэхэхьэгъур

– «Зэкъошныгъэм» ифэшъуашэу ешІэгъур ыхьыгъ, — къы-Іуагь СКЧФ-м итренер шъхьаІэу Сергей Диевым. — Мэфэ 20-м къыкіоці ешіэгъуи 7 тикомандэ иlагъ, тифутболистхэр тlэкІу пшъыгъэхэу къэлъэгъуагъэх.

СКЧФ-м зэхъокІыныгъэхэр фэтшІыщтых. Футболистэу тштэщтхэм ятхылъхэр тэгъэхьазырых. Къалэм ипащэхэр ІэпыІэгъу къызэрэтфэхъущтхэм тицыхьэ телъ. Мыекъуапэ апэрэу сыкъэкІуагъ. Къалэр сшІодах, цІыфхэр нэгушІох...

— Ыпэкіэ щедгъэшіэщт футболистхэу Павловыр, Волковыр, Къонэр джыри сымаджэх, шъобжхэр шІэхэу агъэхъужьынэу тяжэ, — къеlуатэ «Зэкъошныгъэм» итренер шъхьаlэу Шыумэфэ Рэмэзан. — Тифутболистхэм непэ тагъэгушІуагъ. Спортыр зикІасэхэу стадионым къэкІуагъэхэу Іэгу теощтыгъэхэм «тхьашъуегьэпсэу» ясюжьы сшІоигъу.

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан ешІэгъум еплъыгъ, Адыгеим спортымкlэ ипащэхэм гущыlэгъу афэхъугъ. 2014 — 2015-рэ илъэс ешІэгъум «Зэкъошныгъэм» апэрэ текІоныгъэр къызэрэщыдихыгъэм фэшІ командэм фэгушІуагъ, футболыр зик асэхэу стадионым къакІохэрэм япчъагъэ хэхъонэу. «Зэкъошныгъэм» гъэхъагъэхэр ышІынхэу фэлъэІуагъ.

КІзуххэр

«Краснодар-2» — «Шъачэ» 3:1, ТСК — «Витязь» — 0:2, «Торпедо» — «Биолог» — 2:1, «Афипс» — «Черноморец» — 2:2.

«Анжи-2» — «Динамо» — 0:1, «Таганрог» — МИТОС — 1:0, «Алания» — «Ротор» — 2:2, «Ангушт» — «Мэщыкъу» — 3:0, «Спартак» — «Терек-2» — 0:0.

ЧІыпІэхэр

1. «Афыпс» — 13

2. «Черноморец» — 11

3. «Витязь» — 10

4. «Краснодар-2» — 9

5. TCK - 7

6. «Торпедо» — 7

7. «Зэкъошныгъ» — 3

8. «Биолог» — 3

9. «Шъачэ» — 1

10. «Жемчужина» — 1

11. $CK\Psi\Phi - 0$.

ЯтІонэрэ купыр

1. «Динамо» — 11

2. «Таганрог» — 11

3. «Ротор» — 8 4. «Ангушт» — 7

5. MUTOC - 7

6. «Спартак» — 7 7. «Tepek-2» — 5

8. «Анжи-2» — 4

9. «Мэщыкъу» — 4

10. «Алания» — 4

11. «Астрахань» — 0.

Зыщыхаутырэр

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4046 Индексхэр 52161 52162

Зак. 2959

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьаІэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр

> МэщлІэкъо Саид

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр ЖакІэмыкъо Аминэт

ГАНДБОЛ

«Адыифым» итренер шъхьа

Мыекъопэ гандбол бзылъфыгъэ командэу «Адыифым» итренер шъхьаlэу агъэнэфагъэр Анатолий Скоробогатовыр ары. Илъэс заулэкіэ узэкіэіэбэжьмэ, «Адыифым», «Кубань» япащэу ар щытыгъ. А. Скоробогатовыр Уысыем иныбжьыкіз хэшыпыкіыгъэ командэ итренер шъхьаі, ащ дакіоу Адыгеим икоманди Іоф дишіэщт.

Адыгэ Респуоликэм физкультурэмкІэ ыкІи спортымкІэ и Комитет итхьаматэ игуадзэу Джармэкъо Юсыф, республикэ общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» ыцІэкІэ Къуижъ Къэплъанрэ Болэкъо Аслъанрэ, гандбол клубэу «Адыифым» ипащэу Цэй Аслъанчэрый зэхахьэм къыщыгущыІагъэх, ИІэнатІэ зэ-

рэІухьагьэм фэшІ Анатолий Скоробогатовым фэгушІуагьэх, республикэм игандбол изыкъегъэ-Іэтыжьын иІахь хишІыхьанэу фајуагъ.

Сурэтым итхэр: Къуижъ Къэплъан, Джармэкъо Юсыф, Анатолий Скоробогатовыр, Цэй Аслъанчэрый, Болэкъо Ас-

ФУТБОЛ. АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ИЗЭІУКІЭГЪУХЭР

Бысымхэм ашІуахьы

Адыгэ Республикэм футболымкІэ изэнэкъокъу хэлэжьэрэ командэхэу финалныкъом хэхьагъэхэм апэрэ ешіэгъухэр яіагъэх. Тшіогъэшіэгъонэу къыхэдгъэщырэр хьакіэхэр бысымхэм зэратекіуагъэхэр ары.

Зэтэгъапшэх

«Урожай» Тульский — «Улап» Улап — 3:4, «Инэм» Инэм — «Кощхьабл» Кощ-хьабл — 1:2.

Ятіонэрэ ешіэгъухэр Улапэ Іоныгъом и 9-м, Кощхьаблэ и 10-м ащыкощтых. Апэрэ чыпІэм икъыдэхын фэгъэхьыгъэ ешІэгъур республикэм имэфэкІ мафэ Мыекъуапэ щызэхащэщт.

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.